Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMA 11 TEMMUZ 1919

Mustafa Kemal Paşa'ya iltihak ettiğini dün ilân eden Ankara'da Yirminci Kolordu Kumandanı Ali Fuad Paşa.

ALİ FUAT PAŞA DA MUSTAFA KEMAL'E İLTİHAK ETTİ

● 15. Kolordudan sonra 20. Kolordunun'da Amasya'da alınan kararlara uygun olarak harekete devam edeceği bildirildi

YİRMİNCİ Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşa, Osmanlı Ordusundan istifa eden ve Millî Mücadele'ye bir fert olarak devam edeceğini ilân eden Mustafa Kemâl Paşa'ya iltihak etmiştir.

Ali Fuad Paşa dün Erzurum'a yolladığı bir telgrafta, Amasya'da alınan kararlara uyacağını bildirmiş ve icabında kendisinin de istifa ederek kolordusu ile birlikte Mustafa Kemal'in yanında kalacağını açıklamıştır.

Ali Fuat Paşa'nın telgrafı aynen şöyledir:

"Dört tarafı duçar-ı taarruz olan vatan-ı mukaddesemiz en buhranengiz günleri yaşamakta ve kırk asırdır hâkim olan büyük milletimize zincir-i esaret vurulmak istenilmekte iken vatanperver her kalpte tuğyan eden hiss-i vatanı ve fedakârının başına geçerek azim ve iradei milliyeyi ilhakı ve ilâya çalışan zatıâli kumandanilerinin yine bu maksadı mukaddesen tamani icrası ve temini muvaffakiyeti için meslekî mukaddesi askeriyeden silki celili cihada iltihak suretiyle çekilmeleri bendeleri başta olduğum halde kolordu ve mıntıkam dahilinde bulunan bilumum kumandan ve mumirini mülkiyeyi dağdarı teessüf etti. Fakat teveccüh edilen maksadı millî başında mâni gördükçe azmi artan bir ferdi mücahit olarak çalışmaları müjdesi bu teessürü izale ile beraber aynı gayeyi istihdaf eden bilumum erbabı hamiyyeti de mâni gördükçe makamı resmiden bittecerrüt mücadelede zâtı devletlerine peyrev olacaklarına itimad buyrulmasını arzeyler ve devamı muvaffakiyeti Allahü Azimüşşan'dan tazarru eyleriz.

Ali Fuad."

YUNAN BİRLİKLERİ, GÖÇMEN VE DURSUNLU KÖYLERİNİ ATEŞE VERDİ

● *İhtiyarların işkence yapılarak öldürüldüğü ifade ediliyor*

BALIKESİR

AYVALIK bölgesinde önceki gün taarruza girişmiş olan Yunan kuvvetleri dün de saldırılarına devam etmişlerdir. Yayaköy - Dursunlu hattına çekilmiş olan millî kuvvetler, ağır baskı karşısında bu hattı da tahliye ederek Karaağaç sırtlarına yerleşmişlerdir.

Yunan birliğinin bu ileri hareketi sırasında Göçmen ve Dursunlu köylerini yaktığı görülmüştür.

Diğer yandan Ayazmend ve Tıfıllar'dan gelen bir başka Yunan kolu da taarruzlarına devam etmiş ve Kozak nahiyesinin Bağyüzü köyünü işgal etmiştir. Bu köydeki küçük millî müfreze ateş ederek çekilmiştir.

Yunanlıların bu bölgede de Arabalar ve Muradeli köylerini yaktıkları tesbit edilmiştir.

IŞKENCE EDİYORLAR...

SOMA

Cumalı ve Cinge bölgelerinde Kuvayı Milliye birlikleri ile Yunan kuvvetleri arasında dün cereyan eden şiddetli çarpışmalar sonunda düşman geri çekilmek zorunda kalmıştır.

Düşmana bu taarruzu, Yüzbaşı Behçet, Yüzbaşı Sami ve Üsteğmen Kalet komutası altındaki 280 kişilik bir millî kuvvetimiz yapmıştır.

Yunan ordu birlikleri çekilme sırasında köylerimizi yakmaktadır. Yanan köylere giren subaylarımız yangınlar arasında bir kadını yaralı olarak kurtarmışlardır. Gene yangın enkazı arasında iki gözü de oyulmuş bir kadına rastlanmıştır. Diğer yandan bir ihtiyarın yakılmış, bir ihtiyarın da şehit edilmiş oldukları tesbit edilmiştir.

Kendi arzusu ile Kuvayı Milliye kuvvetleri arasında bulunmayı arzu etmiş olan bir İngiliz subayına bu vahşet sahneleri gösterilmiş ve yanında bulundurduğu fotoğraf makinesi ile bunları tesbit etmesi istenmiştir. İngiliz subayı bu gibi olaylarla ilgilenmediğini (!) söyleyerek fotoğraf çekmeyi kabul etmemiştir.

Mustafa Kemal'in millî cihadına katıldığını ilân eden Hamidiye kahramanı Rauf Bey.

RAUF BEY'İN BEYANNAMESİ

ERZURUM

Eski Bahriye Bakanı ve Balkan Harbi'nin unutulmaz Hamidiye kahramanı Rauf Bey de bugün Mustafa Kemal Paşa ile birlikte millet kurtuluncaya kadar mücadele edeceğini ilân eden bir beyanname yayınlamıştır.

Rauf Bey'in beyannamesi şöyledir:

"Vatan ve milletimizin inkiraz ve inkısam-ı katisini tamamiyle hazırlamakta olan bugünkü düşman harekâtı ve bütün eli bağlı kalan Dersaadet'teki Hükümet-i Merkeziyemizin nâçarı yüzünden vâki mümaşatı karşısında hakkını ve toprağını ve istiklâlini müdafaa ve fedaya azmeyliyen cereyan ve irade-i milliye uğrunda bir ferd-i âciz olarak çalışmak için Dersaadet'ten çıktım. Aydın tarikiyle gelerek Mustafa Kemal Paşa Hazretleriyle bütün rüfekasının cihad-ı millisine iştirak ettim. İstanbul'un solgun, mahsun siması altında kaynayan dindar ve namuskâr ve hareketli bir kan vardır."

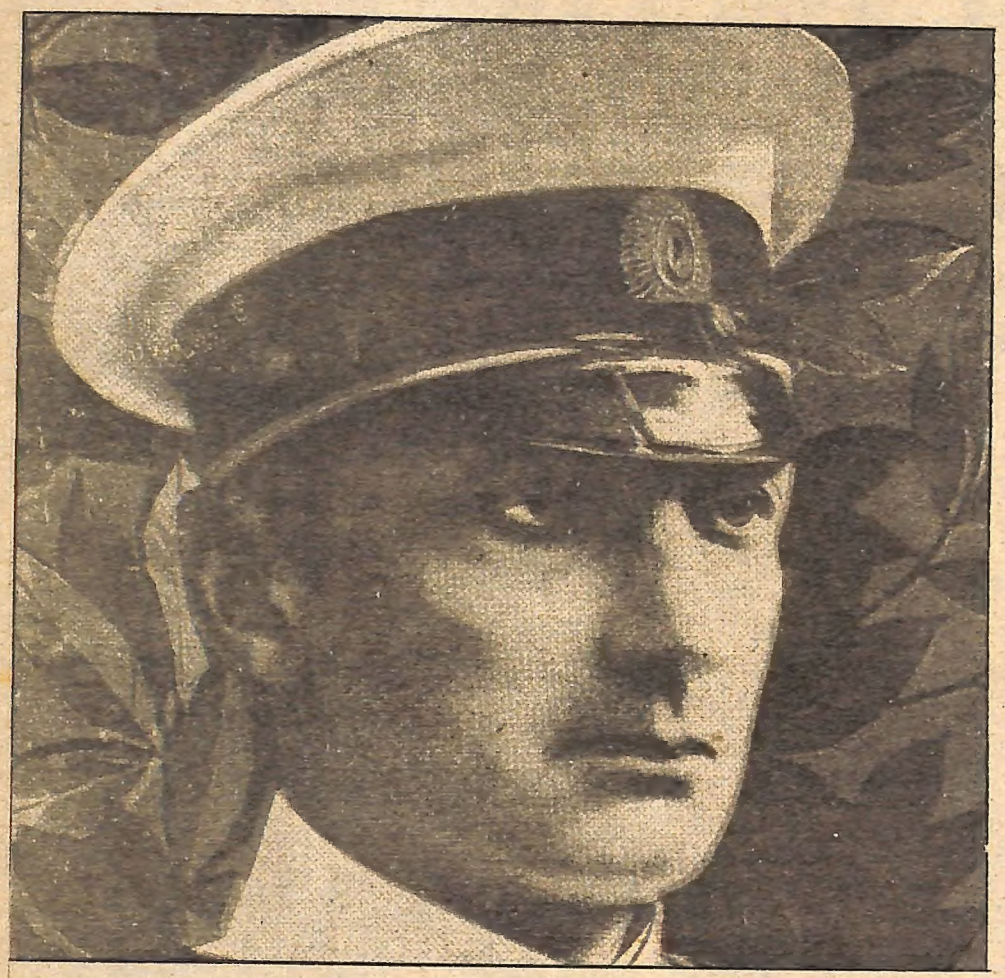

Beyaz Rus ordularının kumandanı Amiral Kolçak

Amiral Kolçak, Sulh Konferansı Başkanlığına muhtıra verdi:

«BOĞAZLAR VE İSTANBUL RUSLARA BIRAKILSIN»

PARİS

RUSYA'da bolşevik iktidara karşı sivil savaşa büyük devletlerin yardımı ile devam etmekte olan Amiral Kolçak'ın buradaki siyasî temsilcileri durumunda bulunan Prens Lvof, Sazanof ve Maklakof'un 5 temmuzda Sulh Konferansı Başkanlığı'na bir muhtıra vererek Türkiye üzerindeki iddialarını açıkladıkları bildirilmektedir.

Kızılordu karşısında zor durumda bulunan Kolçak idaresinin bu muhtırasında şunlar talep edilmektedir:

— Türkiye, Bolşeviklerle imzaladığı Brest - Litovski muahedesinin feshedildiğini kabul edecektir.

— Boğazlar, Rusya'nın savunması ve ticareti için hayatî önem taşımaktadır. Bu sebeple, Boğazlar üzerinde kurulması düşünülen manda idaresi Rusya'ya bırakılmalıdır. Diğer taraftan 1915 antlaşması ile müttefikler, Rusya'nın İstanbul üzerindeki haklarını da teslim etmişlerdir. Rusya'da devam etmekte olan iç savaş bunu değiştirmez. Bu sebeple Rusya, İstanbul'un başka bir devlete terkine katiyen müsaade edemez. Fakat beynelmilel bir idare tarzına gidildiği takdirde bu idare içinde de Rusya ön planda rol almalıdır. Karadeniz'de oynadığı rol dolayısıyle Rusya, Türkiye'nin Karadeniz kıyılarının akıbeti karşısında da bigâne kalamaz.

— Rusya, Türk boyunduruğundan Ermenistan'ın kurtulmasını sevinçle karşılar. Bu yeni devletin de Rusya mandası altında gelişmesi arzumdur. Fakat Cemiyet-i Akvam tarafından tâyin edilecek bir başka mandater politik mülahazalarla hareket etmemeli ve süratle bu devleti tam istiklâle götürmelidir.

— Türk dilinin konuşulduğu memleketlerde milletlerarası bir adalet sistemi teşkil edilmeli ve yerli - yabancı bu yeni kanunlara ve adalete tâbi tutulmalıdır. Rusya bu teşkilâta diğer Avrupa devletleri ile birlikte elbet ki katılacaktır.

— Ayrıca Türkiye, Rusya'ya tazminat ödemelidir.

Not : Bolşevik Oktobr İhtilâlini müteakip Moskova'da iktidara gelen hükümet Osmanlı devleti ile Brest - Litovsk'da mütareke akdetmiş ve doğu illerimizin dahi bize aidiyetini teslim etmiştir. Aynı zamanda bundan önce Avrupa ila aktedilen birçok gizli muahedeler de feshedilmiştir. Kolçak hükümeti ise şu anda Güney Rusya'da sıkışmış vaziyettedir ve Kızılordu'nun baskısı altındadır. Rusya sınırları dışına atılması beklenilen Kolçak hükümetinin hâlâ gözlerinin İstanbul'da bulunmasına ne kadar hayret edilse azdır.

Amiral Kolçak'ın feshedildiğini kabul eylememizi istediği Brest Litovsk anlaşmasının müzakerelerine Troçki başkanlığındaki (işaretli) Sovyet heyeti gelirken...

Türk tüccarlarına güçlük çıkarılıyor

AKŞAM gazetesinde Necmettin Sadık Bey, iktisadî ve ticarî alanda Türklere karşı müşterek bir cephe kurulduğunu yazmakta ve Türk tüccarlarının bazı muamelata girişmelerinin daha bugünden imkânsız hale getirildiğini de bildirmektedir.

Necmettin Sadık Bey diyor ki:

"Felâketleri ve tehlikeleri gizlemek Babıali'nin eski bir ananesi idi. Her şeyi milletten gizli yapmak bir siyaset addolunurdu. Milleti el'an tenvir ve idare edenler bu terbiye ile yetiştirmişlerdir. Herkes bildiğini, düşündüğünü açıkça söylememekle milleti vakalarla karşı karşıya getirmeden avutmakla iyi bir yol tuttuğuna kanidir."

Akşam gazetesinin başyazarı, bugün millete bildirilmesi gereken en mühim şeyin kendisine karşı açılmış olan iktisadî savaş olduğuna işaret etmekte ve ticaretin elimizden kapılmakta olduğunu belirterek şunları ilâve etmektedir:

"İktisadî ve malî sahada milletimizin malı olan şirketleri kendi elimizle dağıttık. Adeta yağma ettik. Seyrisefaini garip hallere sokarak elimizden çıkarmaya, Türkün ve Müslümanın yeryüzünde açabileceği yegâne banka olan "Itibarı Millî" bankasını da başkalarına devretmeye hazırlanıyoruz. Bunları yaptıran kimdir? Düsünüp bulmak güç değildir."

Necmettin Sadık, bu yönde halkı uyandırması gereken iktisatçılarımıza da şu suali tevcih etmektedir:

"— Neden susuyorsunuz?"

IFLASLAR ÇOĞALDI

Diğer taraftan gazeteciler, piyasada hiçbir kontrol bulunmadığını, altın değerinin çok düştüğünü yazmakta ve son zamanlarda iflâsların çoğaldığını bildirmektedirler.

Verilen izahata göre, mütarekeden sonra Rusya'dan vapur dolusu ruble getirilerek şehrimiz piyasasına dağıtılmış ve piyasadaki bütün altınlar toplattırılarak gene vapurlarla Rus şehirlerine yollanmıştır. Eskiden bazı günler lira 300'e kadar indiği halde şimdi 400 kuruştan aşağı inmemesinin sebebi hep bu altının gittikçe piyasadan çekilmesidir.

BANKACILARIN GREVİ SÜRÜYOR

Banka memurları grevinde dün bir değişiklik olmamıştır. Yalnız durumdan Paris'i haberdar etmiş olan Osmanlı Bankası oradan cevap almış ve grevcilere, taleplerinin kabul edilemeyeceğini kati olarak bildirmiştir.

PATRİKHANE YANGINA KARŞI TEDBİR ALIYOR

Patrikhane'de Sen Sinod Meclisi dün bir toplantı yapmış ve Patrikhane'nin yangına karşı korunması için alınması gereken tedbirleri görüşmüştür.

Kolombiya Üniversitesi'nden gelen bir Amerikalı profesör de dün Patrik Vekili Dorote ile özel bir konuşma yapmıştır.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 12 TEMMUZ 1919

İNGİLİZ ALBAYI ERZURUM'DA KONGRE YAPILMASINI İSTEMİYOR

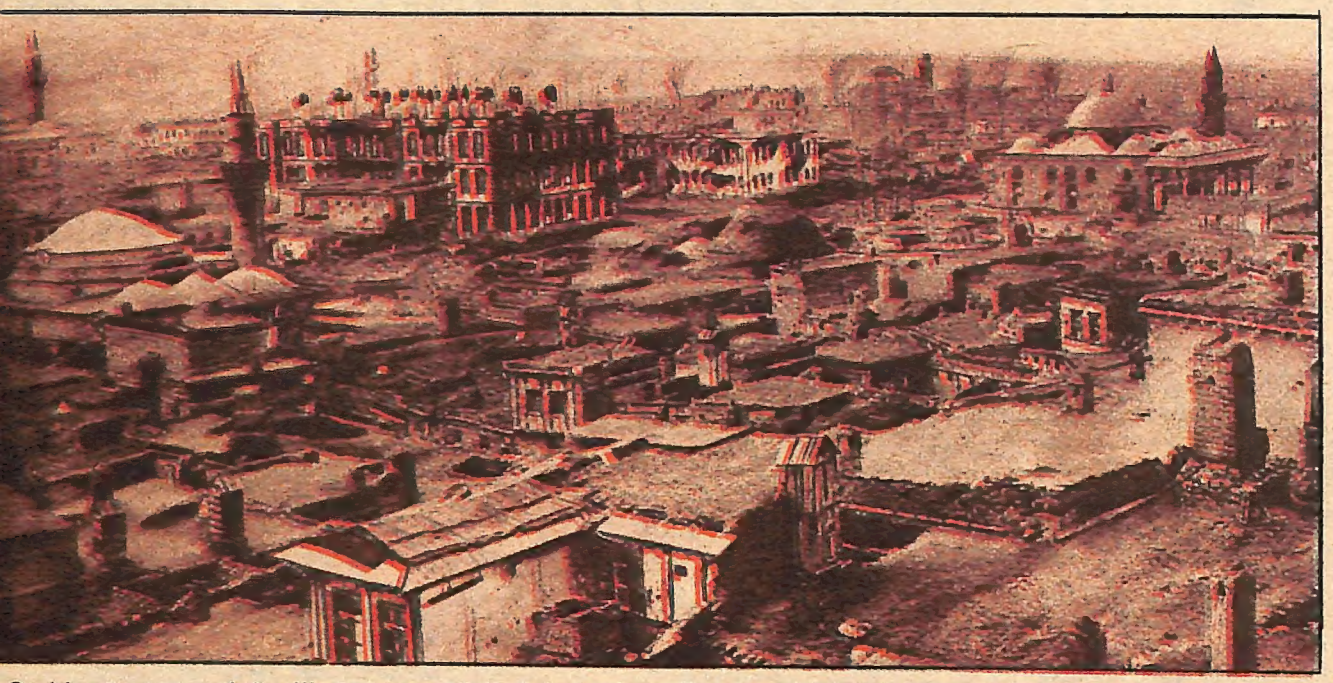

On bir gün sonra doğu illerimiz temsilcilerinin toplanıp, yurdun kurtarılması için mühim kararlar alacakları Erzurum şehrimizin Birinci Cihan Harbi içinde çekilmiş bir fotoğraftı.

MUSTAFA KEMAL: «KONGRE MUTLAKA TOPLANACAK»

ERZURUM

OSMANLI Ordusunun silahlarının toplanmasıyla, ilgili mütareke ahkamının tatbikine nezaret etmekle vazifeli olarak şehrimize gönderilen ve kendisini "Erzurum Ingiliz İşgal Kumandanı" mevkiinde gören Albay Ravlison'un birkaç gün önce Mustafa Kemal Paşa'ya giderek Erzurum Kongresi'nin toplanmasını istemediğini bildirdiği ve sert bir tartışmayı müteakip kapı dışarı edildiği öğrenilmiştir.

Toplantıda hazır bulunan Mazhar Müfid Bey'in anlattıklarına göre, İngiliz albayı, Erzurum Kongresi'nin açılmamasının "münasip olacağını" söylemiş ve Mustafa Kemal Paşa'dan şu cevabı almıştır:

—"Kongre muhakkak toplanacaktır. Millet buna karar vermiştir. Açılmamasını tavsiye eden mütelâanıza hâkim olan sebebleri bile sormayı lüzumlu görmüyorum."

Bunun üzerine Ingiliz albayı tehditkâr bir şekilde:

—"Fakat hükümetim, bu kongrenin toplanmasına müsaade edemez" demiş ve sinirlenen Mustafa Kemal Paşa'dan bu defa şu cevabı almıştır:

—"Ne hükümetinizden, ne de sizden müsaade istemedik ki, böyle bir müsaadenin verilmeyeceği mevzuubahis olsun."

Büsbütün küstahlaşan İngiliz albayı bu defa:

—"Kongreden vazgeçmezseniz, kuvvet kullanılarak toplantının dağıtılması mecburiyeti doğacaktır' demiştir.

Mustafa Kemal Paşa da, ayağa kalkmış ve kendisine demiştir ki:

—"O halde biz de mecburî ve zarurî olarak kuvvete kuvvetle karşı koyar ve herhalde milletin kararını yerine getiririz."

Konuşmalar bu safhaya geldiği sırada Mustafa Kemal Paşa'nın:

"Mülâkatımız bitmiştir" demesi üzerine Mazhar Müfid Bey albaya yaklaşmış ve kendisine odanın kapısını göstererek:

—"Lütfen kolone!..." diyerek kendisini kapı dışarı etmiştir.

İngiliz albayının yüzü sapsarı bir şekilde binadan ayrıldığı görülmüştür. Ravlinson'un emrinde Erzurum'da topu topu iki manga İngiliz askerî bulunmaktadır. Blöf yapan İngiliz albayına karşı gerekli tedbirler de alınmıştır.

Erzurum Kongresi'nin toplanmasına mani olacağını söyleyince Mustafa Kemal Paşa tarafından kovulan İngiliz albayı Ravlinson.

YUNAN UÇAĞI BAZI KÖYLERİ BOMBALADI

AKHİSAR

BİR Yunan uçağı, Kadıköy bölgesinde toplanmış ve hemen hepsi de köylerinden kaçmış kadın, çocuk, ihtiyar olan bir göç kafilesinin üzerine dün, altı bomba savurmuştur.

Öğrendiğimize göre, müdafaasız bu zavallıların bir kısmı bu bombaların infilâkıyla parçalanarak ölmüşlerdir.

YUNAN IDDIALARI

ATİNA

Yunan gazeteleri, Anadolu'da bundan böyle Yunanistan ile Türkiye arasında harp hali bulunduğunu ileri sürmekte ve büyük devletlerin buna göre kararlarını almalarını istemektedirler.

"Atina Habercisi" adlı gazetede, Venizelos'un, Anadolu'da Türk ordusunun harekete geçtiğini, bunların büyük sayıda ağır topla (!) desteklenmekte olduklarını Amerika Başkanı ile İngiliz ve Fransız başbakanlarına bildirdiğini yazmakta ve ısrarla eski bir talebini tekrarlamaktadır:

"Anadolu'da Yunan ordusunun elleri serbest bırakılmalıdır."

Hestia gazetesi ise bir yazısında, Yunanlıların nizamî Türk ordusuyla çarpışmakta olduğunu ileri sürerek: **"Bu kuvvetlere başı bozuk denilemez"** demektedir.

Diğer taraftan İzmir'den gecikmiş kaydı ile verilen bir haberde de, Aydın şehrinin Yunanlılar tarafından ikinci işgalinde halkın mukavemet ettiği ve fakat bu "mukavemetin kırıldığı" iddia olunmaktadır.

Yunan gazeteleri dünkü nüshalarında, Ayvalık'tan içerilere doğru Yunan ileri hareketinin de başladığını bildirmektedirler.

PARASKEVOPULOS İZMİR'DE

İZMİR

Yunan Başkumandanı General Paraskevopulos, kurmay heyetinin bir kısmıyla dün şehrimize gelmiştir. Paraskevopulos dünden itibaren bütün işgal ordusunun emir ve komutasını üzerine almıştır.

TÜRKLER AĞIR BİR DİLLE SUÇLANDI

● Müttefik Devletler adına Fransız Başbakanı Klemanso'nun açıkladığı metinde «yabancı ırkları idare edemeyeceğimiz» belirtildi

PARIS

SULH konferansına Damad Ferid tarafından verilen muhtıraya, müttefik devletler adına Fransız Başbakanı Klemanso tarafından verilen cevabın tam metni açıklanmıştır.

Fransız Başbakanı'nın, müttefikleri adına da, Damad Ferid'e verdiği cevap şöyledir:

"Türkiye'nin harbe girmesini intaç eden siyasî entrikalar ve bunu takip eden felâketleri zikrederken ekselânsınız Türk hükümetinin o sırada işlemiş olduğu cürümleri mazur göstererek veya hafifletecek bir izah veya gayret göstermiyorsunuz. Türkiye'nin müttefik devletlerle çekişmesi için bir sebep mevcut olmadığını, açıkça veya zımmen kabul etmektesiniz. Türkiye'nin Almanya'ya hizmetkâr bir âlet olarak hareket ettiğini ve harbe hiçbir mazeret gösterilmeksizin başlanıldığını ve bile bile irtikap edilen gaddarlıkların tarihte misline rastlanmadığını, kabul ediyorsunuz.

Fakat cürümlerin Türk hükümeti tarafından işlendiğini ve Türk halkının bu icraattan mesul olmadığını, bu cürümlerde bir dinî taassup unsuru bulunmadığını, Müslümanların da Hıristiyanlar kadar bundan mutazarrır olduğunu, bu hareketin Türk ananesine tamamen aykırı bulunduğunu ve nitekim bunun tarih boyunca Türklerin muhtelif ırklara mensup tebâlara yaptıkları muameleden de belli olduğunu, Türk İmparatorluğu'nun bekaasının dünyanın dinî muvazenesi için lüzumlu olduğunu ve böylelikle, adaletin icabatına ilâveten, siyaset mülâhazalarının da topraklarınızın harbin başlamasından evvelki şekilde bırakılmasını icap ettirdiğini iddia etmektesiniz."

«KABUL ETMİYORUZ...»

"Konsey ne bu neticeyi ve ne de onu desteklemek zımnında zikredilen mülâhazaları kabul edebilir. Konsey bugünkü Türk hükümetinin seleflerinin takip etmiş oldukları siyaseti kökünden cerh ve takbih ettiğinden şüphe etmemektedir. Hükümetimizin bu tavrı hareketinde ahlâk mülâhazalarının büyük hissesi mevcut olmasa dahi (ki hiç şüphesiz mevcuttur), memleketimizin hali hazır menfaatlerine müteveccih mülâhazaların bu tavrı hareketinizdeki tesiri katidir. Milletin fertleri sıfatıyla, hükümetiniz üyeleri memleketleri için bu derece felâketli neticeler tevlid eden hareketleri takbih etmekte tamamıyla haklıdırlar. Fakat, umumî olarak denilebilir ki, bir millet kendisini, dış politikasını ve ordularını idare eden hükümetin icraatı üzerinden takdir edilir. Kezalik, tarihinin en kritik bir ânında mukadderatı prensip ve merhametten tamamen mahrum oldukları gibi muvaffakiyete dahi erişemeyen kimselerin eline düşmüş olması hesabıyla, Türkiye bu doktrinin meşrû seyyiatından tahlis edilmeyi de taleb edemez."

«YABANCI IRKLARI IDARE EDEMEZSINIZ!..»

"Şimdi, konsey, lüzumsuz münakaşalara girişmek veya ekselânsınızla refakatinizdeki delegelere yersiz külfetler tahmil etmek istememektedir. Konsey, Türk halkına karşı iyi temennilerde bulunmakta ve yüksek vasıflarını takdir etmektedir. Fakat, bu vasıflar arasında yabancı ırkları idare etmek vasfının bulunduğunu teslim edemez. Bu hususta pek uzun ve mükerrer tecrübeler yapılmış ve netice hakkında en ufak bir şüphe kalmamıştır. Tarih, bize Türklerin birçok muvaffakiyetlerinden ve muvaffakiyetsizliklerinden, fethedilen devletlerden ve hürriyete kavuşturulan milletlerden bahsetmektedir. Muhtıranın kendisi, Osmanlı hükümdarlığı altında son zamanlarda vuku bulan toprak kayıplarından bahsetmektedir. Bununla beraber, bütün bu değişikliklerde ne Avrupa veya Asya, ne de Afrika'da kurulmuş olan Türk idaresinin buralardaki maddî refahı azaltmadığı ve kültür seviyesini düşürmediği vâki değildir. Gene Türk idaresinin kaldırılmış olduğu hiçbir memleket yoktur ki, bunu maddî bir refah ve kültür seviyesinde yükselme takip etmesin. Ne Avrupa'daki Hıristiyanlar arasında, ne de Suriye, Arabistan ve Afrika Müslümanları arasında Türkler fethettikleri yerleri taprip etmekten başka bir şey yapmamışlardır. Harple kazandığı yerleri sulhle geliştirmekte bir gayret ve maharet göstermemişlerdir. Bu sahalarda da kabiliyetleri olmadığı ispat olunmuştur.

Bu olaylardan çıkan aşikâr netice şudur ki, Türkiye, hiçbir bahane ve teşvik bulunmadığı halde müttefik devletlere kasten taarruz etmiş ve neticede mağlûp olmuştur. Gayrî mütecanis imparatorluğun çeşitli halk tabakalarının âkıbetini tayin etmek vazifesini galip devletlere yükletmiştir. Esas müttefikler ve onlarla işbirliği yapan devletler, bu vazifeyi, bizzat bu değişik halk tabakalarının kendi arzu ve menfaatlerine uyabilecek şekilde yapmak istemektedirler.

Fakat konsey esefle müşahede etmektedir ki, muhtıra, bu bakımdan dinî farazî rekabetlere dayanan bambaşka mülâhazalar ileri sürmektedir. Öyle görünüyor ki, Türk İmparatorluğu değişmeksizin muhafaza edilecektir. Bu hareket hudutları dahilindeki Müslüman veya Hıristiyanların menfaatlerine hizmet edeceği gibi, değil, bu şekilde muhafazasının, Türk boyunduruğunu hiç hissetmemiş olan veya boyunduruğu taşımaya mecbur bulunanlar üzerinde ne büyük bir yük teşkil ettiğini unutan insanların dinî his ve temayülleri tatmin edileceği için iktizam edilmektedir."

«HAKSIZ BIR HIS!»

"Fakat bundan daha haksız bir his olamaz. Harbin bütün cereyanı bu hissin esasları tamamen âri olduğunu isbat etmiştir. Komşularını yağma için Protestan Almanya'nın Katolik Avusturya'nın, Ortodoks Bulgaristan'ın ve Müslüman Türkiye'nin elele vermeleriyle ortaya ne şekilde bir dinî mesele çıkmıştır? Bu defa taassubun neticesi olarak Türk hükümetinin emriyle Hıristiyan Ermeniler katledilmiştir. Fakat ekselânsınız herhangi dinî bir tarafgirliği tamamen ortadan kaldırmasa bile bunu tahfif için, aynı müddet zarfında ve aynı idare tarafından ve aynı şiddet şartları altında suçsuz Müslümanların da katliama tâbi tutulduğuna işaret ettiniz.

«HATALI BIR FİKİR!»

"Şayet bize cevaben tarihî İslâm devletinin topraklarının çok küçülmesinin bütün dünyadaki Müslüman dâvâsına zarar vereceği söylenirse, o zaman bizler, affınızı mağruren, bunun hatâlı bir fikir olduğunu ifade etmek isteriz. Dünya boyunca kafası işleyen Müslümanlar için İstanbul'da icraî saltanat eyleyen hükümetin son icraatı bir iftihar vesilesi olamaz. Yukarıda zikrettiğimiz sebepler dolayısıyla Türkler pek az kabiliyetli oldukları bir işe tevessül etmişler ve netice itibarıyla muvaffakiyetsizliğe uğramışlardır.

Türkleri daha münasip şartlar içinde çalışıp kabiliyetlerini göstermeye bırakırsak, memleketlerini imar ve ihya etmemeleri ve böylece bilvasıta dinlerine de hizmette bulunmamaları için bir sebep tasavvur olunabilir mi?

Yanılmıyorsak ekselânsınız ne demek istediğimizi anlayacaktır. Muhtıranızın bir noktasında memleketinizin bundan sonraki şiarının iktisadî ve kültürel sahada ilerlemek olacağını beyan ediyorsunuz. Bundan daha mühim bir değişiklik olamayacağı gibi bundan daha müsmir bir şey de beklenemez. Şayet ekselânsınız Türk ırkına böyle büyük bir gelişmeyi temin edebilirseniz, biz de elimizden gelen bütün yardımı ve takdiri esirgemeyeceğiz.

KLEMANSO."

Damad Ferid Paşa

ERMENİ PATRİKHANESİ SULH KONFERANSINA BİR MUHTIRA GÖNDERDİ

PARIS—

ERMENİ taleplerinin sulh konseyi nezdinde savunmasını yapmakta olan Nubar Paşa'ya son günlerde İstanbul Ermeni Partriği'nden bir muhtıra geldiği öğrenilmiştir.

Le Temps gazetesinin bildirdiğine göre Ermeni Patriği Zaven Efendi bu muhtırasında:

"Doğu orduları eski müfettişi ve halen asî ve Anadolu'da duruma hâkim bulunan Mustafa Kemal ile eski Bahriye Bakanı ve asî Rauf tarafından teşkilâtlandırılmış milis kuvvetleri ile ordu, Ermenistan'a taarruz etmek üzere Erzurum'da toplanmaktadır" demektedir.

Zaven Efendi'nin bildirdiğine göre, Mustafa Kemal bir Ermenistan devletinin kurulmasına imkân bırakmamak için Ermenilerin imhasını hazırlamaktadır.

Ermeni Patriği, büyük devletlere başvurularak durumun bildirilmesini ve tedbirlere derhal başvurulmasını da istemektedir.

Milliyet

16 İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PAZARTESİ 14 TEMMUZ 1919

YUNAN BASININA GÖRE, İŞGAL BÖLGESİNDE DURUM DÜZELECEK

İki Yunan gemisinin Rusya'daki Yunan birliklerini İzmir'e getirdiği bildiriliyor

Anadolu'ya felâket getiren Yunan işgal ordusunun bir motorlu birliğine mensup subaylar ve erler birarada.

YUNAN gazeteleri, İzmir mahreçli bir telgrafta, Temistokles ve Repulis gemilerinin Rusya'daki Yunan birliklerini İzmir'e getirdiklerini ve bu takviyelerin gelişi ile Yunan işgal bölgesinde durumun düzeldiğini yazmaktadırlar.

Le Messeger d'Athenes adlı gazete, Başkomutan General Paraskevopulos'un karargâhı ile İzmir'e yerleştiğini ve bütün bu hazırlıkların Yunan ordusunun yakında taarruza geçerek ilerleyeceğine delil olduğunu bildirmektedir.

Türk millî kuvvetlerinin son zamanlarda Yunan'ın kat kat üstün askerî kuvvetlerine indirdiği darbeler Atina gazetelerini çileden çıkarmıştır.

El Typo adlı gazete "Şimdiye kadar Sulh Konseyi'nin kararlarına uslu boyun eğdik. Fakat artık yeter. Anadolu'da Rum kanı akıtılıyor. Biz ordumuzla bu işi derhal halledebilecek güçteyiz" diyor.

Hestia gazetesi ise, şunları yazmaktadır:

"Ölülerimizin intikamını alacağız. Suçlular, Talât'lar, Enver'ler değildir. Suçlu bütün Türk milletidir ve bunun cezasını da çekmelidir."

Diğer taraftan gazeteler. Aydın ve Bergama baskınları ile ilgili olarak bir hükümet tebliğini de neşretmektedirler. Türk millî kuvvetlerinin bu baskınlarının Yunan kamuoyunu şaşkına çevirdiği şundan da anlaşılmaktadır ki, hükümet tebliği, Aydın ve Bergama çarpışmalarına dair haberlerin fazla şişirilmiş olduğunu bilhassa ileri sürmekte, halkın heyecana kapıldığını, bu heyecanın yersiz olduğunu, hakikatte son günlerde bazı çarpışma cereyan ettiğini, bunların da ehemmiyetsiz olduğunu iddia ederek, ortalığı yatıştırmaya çalışmaktadır.

L'ECLAIR GAZETESİ UYARIYOR

Atina kaynaklı haberler, propaganda amacı taşıyor

● **Fransız Gazetesi, bu sebeple hatalar yapıldığını yazıyor ve şikayette bulunuyor**

PARİS

L'ECLAİR adlı Fransız gazetesi Paris basınında Türkiye'ye dair haberlerin hep Yunan kaynaklarından alınarak yayınlandığını ve bu sebeple de hatalar yapıldığını yazmaktadır.

L'ECLAİR bu konuda şu misali de vermektedir:

"Bazı gazeteler geçenlerde Atina Telgraf Ajansı'nın Selânik mahreçli bir haberini yayınladılar. Bu haberlere göre, Abdülhamid'in eski yaveri ve Selânik'te (Kallifernia) yardım cemiyetinin üyelerinden eski miralaylardan Sami, "Alithia" gazetesine beyanatta bulunarak, Paris'e giden Türk sulh heyetinin iki üyesinin, Said ve Kâzım Beylerin, İttihadcı, Alman taraftarı ve Rum, Ermeni zulmünde parmağı bulunan kimseler olduğunu bildirmiştir.

"Evvela, Atina Telgraf Ajansı'nın haberinde bahsi geçen Said, sulh heyetinde yok. Kâzım Bey ise, bütün cihan harbini İsviçre'de geçirmiş biri."

L'ECLAİR Fransız basınına devamlı Yunan propagandasının hâkim olmasından şikâyette bulunmaktadır.

ERZURUM KONGRESİNİN 23 TEMMUZDA AÇILMASI KESİNLEŞTİ

ERZURUM Kongresi'nin toplanması ile ilgili çalışmalar hızla devam etmektedir. Kongrenin, ikinci Osmanlı Meşrutiyetinin ilân günü olan 23 temmuzda açılması kati şekilde kararlaştırılmıştır.

Diğer taraftan "Vilâyeti Şarkiye Müdafaai Hukuku Milliye Cemiyeti Erzurum Şubesi"nin de son günlerde yaptığı toplantılarda, ordudan istifa etmiş olan Mustafa Kemal Paşa'yı cemiyetin başkanlığına, Rauf Bey'i de başkan vekilliğine getirmeyi kararlaştırmış ve bu hususta kararı bir tezkere ile Mustafa Kemal'e yollamıştır.

Bu tezkerede, Mustafa Kemal'in ordudan istifa ettiğini bildirdiği yazıyı "umumî bir vecd ve ihtiram" ile aldıkları kaydedilerek şöyle denilmektedir:

"Tarihimizi kıymetli sahifeler ilâve eden askerî hayatınızdan çekilmek yolundaki fedakârlığı minnet ve şükranla karşıladık. Erzurumluların zâtiâlii vatanperveranelerine karşı beslemekte olduğu itimadı, hürmeti bu vesile ile de arzı bir vecibe addettik. Samimî ihtiramlarımızı sunarken, cemiyetimizin başına geçerek vatanın temini selâmetine ve hukuku millet ve saltanatın muhafazasına matuf amalı milliyenin tahakkukuna hasrı himmet buyurmalarını müsellem olan hammiyeti vataniyelerinden temenni eyleriz. Lütfen takdim kılınan talimatta muharrer olduğu veçhile vezaifi muhtelifeî vataniye ile mükellef bulunan heyeti faale riyasetinin zatı samileri ve riyaseti saniyesinin muhterem Rauf Bey Efendi hazretleri tarafından kabul buyurulmasını ve heyeti maruzeye heyetimizden de balada isimleri muharrer zatların tayin ve tefrik edildiğinin arziyle temenni muvaffakiyet ve kasbî şeref eyleriz efendim hazretleri."

Heyeti İdare Reisi Raif Efendi.

Heyetin idare azasından emekli Binbaşı Süleyman, emekli Binbaşı Kâzım cemiyetin gazetesi olan ALBAYRAK'ın müdürü Necati Bey ve Dursun Beyzâde Cevat.

Trabzon'da Kırmızı Cephanelik infilak etti: 18 ölü, 100 yaralı var

Korkunç bir infilakla sarsılan ve bütün evlerin camları kırılan Trabzon'un sokaklarından biri.

● İnfilak nedeniyle şehirdeki evlerin camları kırıldı, halk paniğe kapıldı

PERŞEMBE günü Boztepe dağının Değirmendere'ye bakan yamacındaki Kırmızı Cephanelik (Eski Baruthane)de korkunç bir infilak olmuş, şehirde camları kırılmadık ev kalmamıştır. Halk sokaklara dökülmüştür. Rus işgalini ve bombardımanlarını hatırlayan halk arasında böyle korkunç bir infilakın benzerini hatırlayana rastlanmamıştır.

İnfilakın son derece korkunç olduğu hususunda fikir verebilmek için, gürültünün Rize'den dahi duyulduğunu ve iki-üç saat mesafedeki Polathaneye dahi toprak yağdığını zikretmek kâfi gelir sanırız.

Şehrimizde yayınlanmakta olan İSTİKBAL gazetesi bu konuda geniş bilgi vermekte ve infilak sırasında 18 kişinin öldüğünü ve yüz kişinin de yaralı olduğunu bildirmektedir.

Kırmızı cephanelikteki subay ve erlerden hiçbiri kurtulamamıştır.

Bankalardaki grev devam ediyor

Bankalardaki grevi günlerden beri devam ettirmekte olanlar dün bir açıklama yapmışlar ve hayatın sulh zamanındakine nazaran bire 17 nisbetinde artmış olduğunu belirterek maaşlarının yüzde 300 nisbetinde artırılmasında bu sebeple ısrar ettiklerini söylemişlerdir.

Ayrıca bekâr memurlara 40, evlilere de 60 lira mükaafaat verilmesini talep etmişlerdir.

Grevciler bu şartlar kabul edilinceye kadar işbaşı yapmayacaklarını da eklemişlerdir.

Grevin devam etmekte olduğu bazı bankalarda müdürlerin kasalara indikleri görülmektedir.

Haliç, Vefa'yı 3-1 yendi

Haliç'te Komodorluk meydanında, Vefa İdmanyurdu ile Haliç İdmanyurdu kulübü arasında icra edilen futbol müsabakasında bir sayıya karşı üç sayı ile Haliç İdmanyurdu kulübü ihrazı galebe etmiştir.

ÜÇÜNCÜ KOLORDU KUMANDANI REFET BEY DE İSTİFA ETTİ

SAMSUN

ÜÇÜNCÜ Kolordu Komutanı Refet Bey, Harbiye Bakanlığı'na dün istifasını yollamış ve Mustafa Kemal Paşa ile buluşmak üzere Sivas'a hareket etmiştir.

Öğrendiğimize göre, önceki gün bir İngiliz savaş gemisi ile gelen Miralay Selâhattin Bey, Kolordu Komutanlığı'nı devir almıştır. İstanbul hükümetinin Refet Bey'i Kolordu Komutanlığı'ndan aldığı ve aynı gemi ile İstanbul'a dönmesini de istediği bildirilmektedir.

Kavak'tan Refet Bey'in aşağıdaki telgrafı dün Mustafa Kemal Paşa'ya yolladığı öğrenilmiştir.

"İstanbul'dan bir İngiliz gemisi ile Harbiye Dairesi Reisi Miralay Selâhattin Bey, beni tebdil etmek üzere geldi. Benim dahi aynı gemi ile avdetimi nezaret emrediyor. Selâhattin Bey, maksad dahilinde çalışacak. Vaziyeti umumiyeye nazaran kumandayımumaileyhe devri muvafık buldum. Ve Harbiye Bakanlığı'na hitaben istifamı verdim. Ayrıca tafsilat veririm. Sivas istikametinde hareket ediyorum."

Refet Bey.

YUNAN BASININA GÖRE CUMHURİYET İLAN EDİLDİ

ATİNA—

Yunan gazeteleri, İstanbul'dan alarak yayınladıkları bir haberde, Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'da "Cumhuriyet"i ilan ettiğini yazmaktadırlar.

Bu haberde şunlar yazılıdır:

"İsrarla dolaşan şayialara göre, "Millî Müdafaa"nın başına geçen Mustafa Kemal Paşa Samsun'da Cumhuriyeti ilan etmiştir. Bu cereyan, eski Harbiye Bakanı Şevket Turgut Paşa'nın da yardımı ile bütün Pontos bölgesine yayılmıştır.

Tahmin edildiğine göre, Cumhuriyetin ilânına dair karar, Erzurum'da toplantıya dâvet edilmiş olan Millî Meclis tarafından alınmıştır.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

SALI 15 TEMMUZ 1919

YUNAN HÜKÜMETİ YENİ BİR TEBLİĞ YAYINLADI:

«Anadolu'da ciddî mukavemetle karşılaşıyoruz»

ATİNA

YUNAN hükümeti, Anadolu olayları hakkında dün gece yeni bir açıklama yapmak zorunda kalmıştır. Onceki gün yapılan resmî beyanda, Türk millî kuvvetlerinin darbeleri küçümsenmiş, bunlara önem verilmemesi gerektiğinden, halkın heyacanının yersiz olduğundan bahsedilmişti. Dün gece ise, Yunan hükümeti, vaziyetin ciddiyetini inkâr etmediklerini, Anadolu'da ciddî mukavemetle karşılaştıklarını itiraf etmiştir.

Le Messager d'Athanes adlı Yunan gazetesi bu son Yunan açıklaması etrafında şunları yazmıştır:

"- Anadolu olaylarına dair yapılan ilk resmî açıklamaya kimse inanmamıştı. Bu sebeple hükümet dün gece tekrar açıklama yapmak zorunda kaldı. Bu defa, Anadolu'da ortalığı "gül pembe" görmediklerini itiraf etti. Bu defa hükümetin açıklaması hakikatleri aksettirmektedir. İzmir'den gelen yolcular orada gördüklerini halka anlatırken bu olayları bakanların çekmeceleri dibinde gizli tutmaya elbet ki imkân bulunamazdı. Bize başlangıçta Anadolu'da her şeyin olup bittiğini, kollarımızı sallayarak ilerleyeceğimizi söylemişlerdi. Demek ki hakikat bu merkezde değilmiş."

İKİ AYDA GELEN BİR TEKZİP...

Matbua umum müdürlüğü, Ermeni gazetelerinden Verçinlur'da 13 mayıs sabahı çıkmış olan bir haberi tam iki ay sonra 13 temmuz günü tekzip etmiştir.

Verçinlur, Samsun'da askerlerin yolları kestiklerini Hıristiyanları yakalayarak başlarını kestiklerini, soyduklarını ve bu arada Elek adındaki Rum köyünün de basılarak orada yaşayanların toptan öldürüldüklerini bildirmişti.

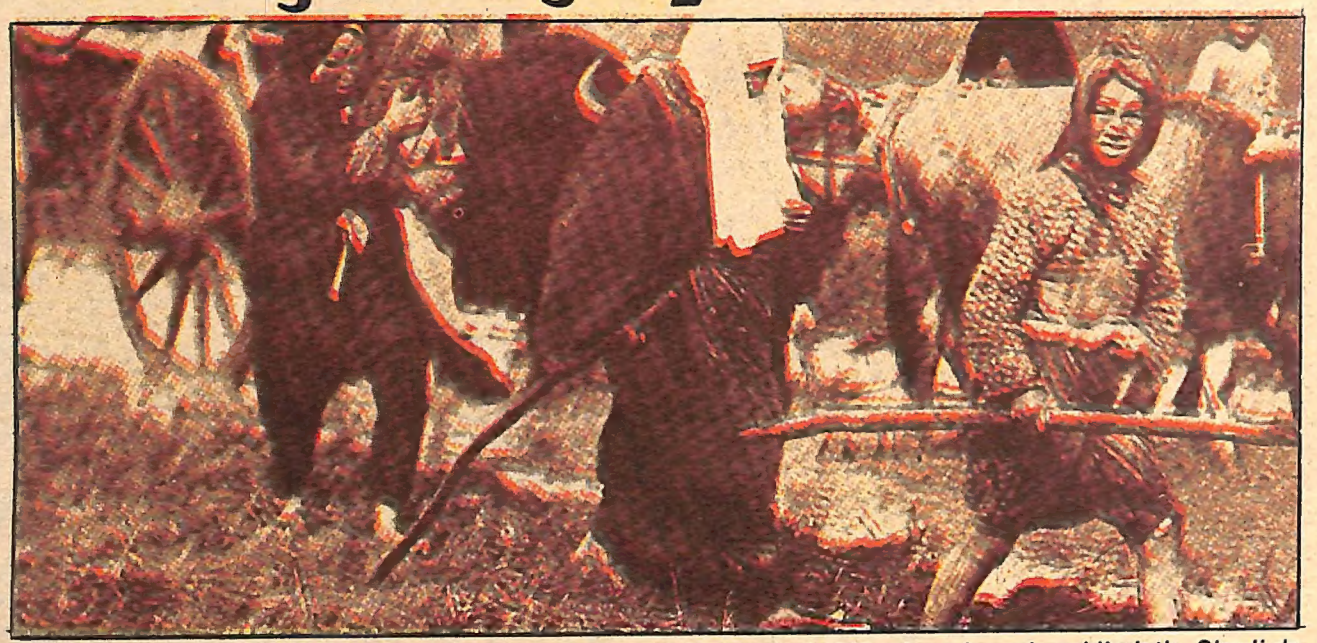

Balkan Harbinde Yunanla, Bulgar'dan kaçarak Rumeli'den Anadolu'ya göçmeye çalışan bir Türk ailesi. | *Bu fotoğraf 1912 yılının kışında çekilmiştir. Şimdi de Anadolu'da Yunan zulmünden kaçacak yer arıyorlar.*

BASIN, RUMLARIN YAYILMA POLİTİKASINA DİKKATİ ÇEKTİ

Nafia Bakanı: «Tedbir alıyoruz»

NAFİA Bakanı Ferit Bey dün bir gazeteye verdiği beyanatta, Osmanlı vatandaşı bulunmayan Rumların gelip Türk topraklarına yerleşmelerini önlemek için gerekli tedbirlerin alınmakta olduğunu söylemiştir.

Bilhassa Trabzon ve Samsun gibi bölgelerde vazifeli olan memurlara bu hususta kati talimat gönderilmiştir. Osmanlı vatandaşı olmayıp da herhangi bir şekilde Türk sınırları içine yerleşmiş olan Rumlar dışarı çıkarılacaktır.

Bir kaç günden beri gazeteler, Rumların çevirmekte oldukları nüfus entrikaları üzerine dikkati çekmektedirler. Bu arada taşradan binlerce ve hatta on binlerce Osmanlı vatandaşlık tezkerelerinin postalarla İstanbul'a gönderilmekte olduğu da bildirilmiştir. Bunların bazı, tahrifatla Rumlar için hazırlandığı söylenmektedir.

TÜNEL GREVİ 45 DAKİKA SÜRDÜ

Tünel kumpanyası müstahdemi, maaşlarının artırılmasını temin maksadıyla dün grev ilân ettiler. Bu grev, müstahdemin talepleri kabul edildiğinden ancak üç çeyrek devam etmiş ve tekrar vazifeye başlanmıştır.

Bir Türk'ün casus olduğu öne sürülüyor

ATİNA—

Yunan gazeteleri tarafından yayınlanan İzmir mahreçli bir telgrafta, Yunan karargâhına sokulmaya teşebbüs eden bir "Türk Casusu"nun tevkif edilmiş olduğu bildirilmektedir.

Gazeteler, "Türk casusu"nun adını vermemekte fakat bunun Yunan ordusunun bir çavuşu üniforması altına gizlenerek karargâha sokulurken yakalandığını ileri sürmektedirler.

Trabzon'daki infilak'ta bir subay ile üç er şehit oldu

TRABZON

Geçen perşembe günü Boztepe mevkiinde vukua gelen korkunç infilakta bir subayımızla üç erimizin şehit olduğu, ahaliden de 17 kişinin hayatlarını kaybettikleri anlaşılmıştır.

Ayrıca bir subayımızla üç erimiz, ahaliden de 75 kişi yaralanmıştır. Yaralılardan beş sivilin durumu çok ağırdır.

Yapılan tahkikata göre, Kırmızı cephanelikte Ruslardan kalma 3500 sandık dinamitin infilâki olaya sebebiyet vermiştir.

Erzurum Kongresi arifesinde vukua gelen bu vahim olayın bir sobatajın neticesi olduğu ve yerli Rumların bunu hazırladıkları söylenmişse de, tahkikat esnasında bunu doğrulayacak deliller, ortalık alt üst olduğundan, bulunamamıştır. Tahkikatı idare edenlere göre, infilâk daha çok havanın tesiri ile olmuştur.

Damad Ferid bugün geliyor

Paris'e Sulh Konferansına gitmiş olan ve bir süre de İsviçre'de dinlenen Başbakan Damad Ferid ile yanında bulunanlar bu sabah şehrimize geleceklerdir.

Sulh Konferansı önünde hiçbir sonuç alamamış ve memleketi daha da müşkül duruma sokmuş olan Damad Ferid'in büyük törenle karşılanması için dün bütün gün hazırlıklar yapılmıştır.

Macaristan'da silahlanmış olan işçiler, Romen ordusuna karşı savaşmak üzere cepheye hareket ederken...

MACARİSTAN İLE ROMANYA ARASINDA SAVAŞ BAŞLADI

● Savaşın, mütareke sırasında kaybedilen toprakların geri alınması amacıyla Macaristan tarafından başlatıldığı bildiriliyor

PARIS

FRANSIZ gazeteleri, Macaristan ve Romanya orduları arasında savaşın başladığını bildirmektedirler.

Macaristan, Cihan Harbinden sonra komünistlerin iktidara yerleşebildikleri tek Avrupa ülkesidir. Savaşın sonunda Sulh Konferansı'nın kararı ile Macar birlikleri mütareke sınırlarına çekilmişler ve Fransa ile İngiltere'nin müttefiki olan Romanya ordusu geniş bir sahayı kontrolü altına almıştı.

Şimdi gelmekte olan haberler, Macaristan'ın komünist Başbakanı Bela Kun'un emri ile orduların harekete geçtiklerini ve kaybedilen bu bölgeyi geri almaya çalıştıklarını, Romen ordusunun ise, karşı koyduğunu bildirmektedir.

İngiltere ve Fransa hükümetleri, Romanya'yı desteklemekte kararlıdırlar.

EMNİYET SANDIĞI REHİN EŞYALARI SATIŞA ÇIKARDI

EMNIYET Sandığı Müdüriyetinden bildirildiğine göre, sandıktan ikraz ettikleri parayı vadesinde ödemeyenlerin rehinde bulunan saat, bilezik, küpe, broş, gerdanlık, altın ve gümüş eşyaları 22, 23, 24 temmuzda müzayede ile satılacaktır.

Emniyet Sandığı'nın listesinde, bu rehinlerin büyük bir kısmının 1917 yılı içinde bırakılmış olduğu göze çarpmaktadır.

Liste şöyledir:

—Bir pırlanta tek taş, küpe ve bir yüzük, ve bir gümüş kutu 760 dirhem, bir altın kese ve bir bilezik 12 dirhem: (Diste Hanım)
—Bir incili kordon ve bir yüzük: (Gülistan Hanım)
— Bir pırlanta bilezik, üç roza iğne iki taş noksan (Behice Hanım)
— Iki roza yüzük ve bir yakut yüzük (Refika Hanım)
— Bir roza ay, bir zümrüt yüzük bir elmaslı saat bir altın saat (Seyit Haşim Esat Efendi)

— Roza pantantif broş, bir çift roza küpe (Emine Faike Hanım)
— Bir pırlanta gül yüzük, ortası inci (Naciye Hanım)
— Bir çift roza küpe: (Zehra Hanım)
— Bir çift roza kurdela küpe: (Fatma Hanım)
—Bir altın saat, altı dirhem (Sıdıka Hanım)
— Bir pırlanta yüzük: (Hatice Nermiser Hanım)
— Bir pırlanta gerdanlık: (Sefer Bey)
— Bir pırlanta tek taş yüzük: (Hanife Hanım)
— Bir altın saat: (Tazender Hanım)
— Iki roza kuş broş: (Cavide Hanım)
— Bir çift roza küpe pençasi: (Asiye Makbule Hanım)
— Bir roza iğne: (Fatma Hanım)
— Bir roza yüzük: (Nuzhet hanım)
— Bir elmaslı yakut yüzük: (Şakir Efendi)

—Iki altın kordon 32 dirhem: (Mehmet Fehmi)

Bu liste, halkın içinde bulunduğu sıkıntılar hakkında fikir vermek bakımından bilhassa önemlidir.

RUSYA'DA İÇ SAVAŞ EN ŞİDDETLİ NOKTAYA ULAŞTI

Büyük Devletler, Vladivostok limanından itibaren Çarlık ordularına yardımlarına devam ediyorlar. Fotoğrafta, Amerikan, Çekoslovak askerleri ile İngiliz ve Japon bahriyelilerinden kurulu bir birlik Vladivostok sokaklarında talimde görülüyor...

ÇARLIĞIN ESKİ BAŞKENTİ PETROGRAD KUŞATILDI

PARİS,—

FRANSIZ gazeteleri, Rusya'da iç harbin en şiddetli devresine girdiğini ve kuşatılmış olan Çarlığın eski başkenti Petrograd'ın her an düşmesi ihtimalinin bulunduğu bildirilmektedir.

Petrograd'a karşı Beyaz Rus ordularının taarruzlarını denizden İngiliz donanması desteklemektedir.

Taarruza "Kuzey Rus ordusu", Finlandiyalılar, Estonyalılar katılmaktadır. Bu müşterek taarruzlara Kızılordunun dayanamayacağı söylenmektedir.

İlgililer, Kızılordu'ya karşı muhtelif cephelerde savaşmakta olan Beyaz Rus Ordularını şöyle anlatmaktadırlar:

1- Finlandiya tarafı: General Yudeniç karargâhı ve General Bilikof, Rodzianko ve Bolakoviç gönüllüleri. Buna (Kuzey Rus Ordusu) denilmektedir.

2- Daha doğuda Ladoga gölü civarında Fin birlikleri.

3- Murmanya'da İngiliz gönüllü birlikleri,

4- Doğu'da Orenburg kuzeyinde Kolçak ordusu. (Son zamanlarda ricat eden bu ordunun şimdi toplanmakta olduğu ve Moskova üzerine yürüyeceği bildirilmektedir.)

5- Güney de: Denikin ordusu.

6- Güney Batı'da:: General Gregorief'in Beyaz Ordusu. Bu General Kırım'dan Astrakan'a kadar "Kendi hesabına" çalışmaktadır. Kolçak henüz kendisini tanımamıştır.

MOSKOVA'NIN KARARI

MOSKOVA

Sovyet Komünist Partisi merkez komitesinde yapılan bir toplantıda Petrograd'ın sonuna kadar savunulması hususunda karara varılmıştır. Lenin ve Troçki'nin müdahaleleri üzerine, şehrin tahliyesi fikrinden vazgeçilmiştir.

DRAGOMIROF ÜMİTLİ

Kolçak hükümeti tarafından buraya gönderilen heyetin başkanı bulunan General Dragomirof gazetecilere vermiş olduğu beyanatta (Rusya kurtulur mu?) sualini şu şekilde cevaplandırmıştır:

"- Riyazi hakikat. Şimdiye kadar kazandığımız muvaffakiyetler ümitlerimizde haklı olduğumuzu gösterdi. Şu anda milli toprağın yedide biri, 30-40 milyon nüfusu ile beraber Bolşeviklerin boyunduruğu altından kurtarıldı."

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

ÇARŞAMBA 16 TEMMUZ 1919

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

MUSTAFA KEMAL: «MİLLİ MÜDAFAANIN KURULMASI ŞARTTIR»

● Toplantıda bulunan biri delegelerden orduya lüzum kalmadığını savundu

ERZURUM

KONGRE hazırlıkları ile meşkul bulunan Mustafa Kemal Paşa'nın, Erzurum Müdafaaî Hukuku Milliye Cemiyeti idarecileri ile mühim bir toplantı yaparak görüşlerini açıkladığı öğrenilmiştir.

Toplantıda hazır bulunanlardan Dursunbeyzâde Cevat bu hususta şunları anlatmıştır:

"Toplantı geçen perşembe günü olmuştur. Müstahkem mevkii karargâhındaki içtimaya Kâzım Karabekir Paşa da katılmıştır. Basit bir masanın baş tarafına oturan Mustafa Kemal Paşa, bir Avrupa haritasını açmıştı. Paşa, bu harita üzerinde dünyanın siyasî ve askerî durumunu en ince noktalarına kadar bize izah etti. Bundan sonra Türkiye'nin siyasî ve askerî durumuna geçerek millî bir müdaafanın teşkilâtlandırılmasından başka yapılacak bir şey olmadığını, bunun da milletin iradesini temsil eden müdafaai hukuk eliyle mümkün olduğunu anlatarak savaşın sonunda çeşitli ihtilâflara düşen itilâf devletlerinin hiçbir şey yapamayacakları neticesine vardı.

Toplantının sonlarına doğru Kâzım Karabekir Paşa, "Günün birinde Padişah bana kolorduyu Kızılırmak hattına çek der ve ben bunu kabul etmezsem ne olur?" şeklinde bir sual sordu. Cemiyet Başkanı Raif Efendi kendisine, "Paşa hazretleri huruci alessultan dan bahsetmek istiyorlar" derken cemiyet idare heyetinden Süleyman Necati Bey atılarak şunları söyledi:

"Paşa hazretleri o zaman memleketin hakiki sahibi olan millet size emir verir ve hududtan ayrılmamanızı ister"

Buna Kâzım Karabekir'in cevabı da şu oldu:

"O zaman vaziyet değişir ve hareket meşrû olur."

«ORDUYA LÜZUM YOK»

Kongreye gelen delegelerden bazılarının millî mücadele aleyhinde menfî propagandalara giriştikleri öğrenilmiş ve bu hal teessür yaratmıştır.

Kâzım Karabekir Paşa'nın delegeleri ziyareti ve onlara silahlı mücadeleye gidilmesi lüzumundan bahsederken, bir olay çıkmıştır. Delegelerden birinin:

"Orduya artık lüzum yoktur. Herkes silahı evinde taşısın, harplik iş kalmamıştır" demesi üzerine Kâzım Karabekir, "Siz kimsiniz ve bu fikri nereden aldınız" diye sormuş ve kendisine şu cevap verilmiştir:

"Sürmene Murahhası Ömer Feyzi'yim. Harbiumumi oldu bitti. Artık hâlâ harp fikri memleketi tahrip eder. Kanaatimdir. Orduyu lüzum yoktur. Orduları dağıtmalı."

Fakat delegelerin çoğunluğunun bu fikirde bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Erzurum'da Millî Mücadele'yi hazırlamakta olan Mustafa Kemal Paşa'nın Avrupa basınında çıkan ilk Fotoğrafı. Derne önünde Trablus birliklerini teftiş ederken (Mustafa Kemal Paşa ön plânda at üzerindedir), önde görülen ise Enver Paşa'dır.

ŞEHZADE FARUK, ŞERAFETTİN, NURETTİN İSVİÇRE'DEN DÖNDÜ

Aylardan beri Avrupa'da yaşamakta olan şehzadelerden Ömer Faruk Efendi.

● Şehzade Ömer Faruk'un Vahidettin'in kızı ile evleneceği bildiriliyor

AYLARDAN beri Avrupa'da yaşamakta olan şehzadeler dün Damad Ferid ile sulh heyetinin diğer üyelerini getiren yabancı torpidolar ile şehrimize dönmüşlerdir.

Veliahd Aldülmecid Efendi'nin oğlu olan Ömer Faruk Efendi ile Şerafettin ve Nurettin efendiler bir zamandan beri İsviçre'ye yerleşmişlerdi.

Ömer Faruk Efendi'nin yakında, Padişah Vahidettin'in kızı Prenses Sabiha ile evleneceği öğrenilmiştir.

DAMAD FERİD HEYETİ PARİS'TEN DÖNDÜ

PARİS

PARİS'e Sulh Konferansına 6 haziranda gitmiş olan Damad Ferid heyeti, dün şehrimize dönmüş ve Dolmabahçe'de törenle karşılanmıştır. Bir bölük itfaiye askeri selâma durmuştur.

Damad Feridmabeyn dairesinde 15 dakika dinlendikten sonra otomobille Yıldız Sarayı'na gitmiştir. Heyete dahil olup Avrupa'da kalan İçişleri Bakanı Reşid Bey'in bir hafta sonra döneceği bildirilmektedir.

Damad Ferid, Paris'teki temasları hakkında gazetecilerle konuşmak istememiş ve yazılı hiçbir beyanda bulunmamıştır. Söylendiğine göre, daha sonra Başbakan resmî bir açıklama yapacak ve temasları hakkında bilgi verecektir. Yalnız bu açıklamanın da ne zaman yapılacağı tasrih edilmemiştir.

Şehrimizde yabancı dille çıkmakta olan gazetelerin muhabirleri ile konuşan sulh heyeti üyelerinden filozof Rıza Tevfik ise, şunları anlatmıştır:

"Kendi ikâmetgâhlarının bahçelerinde bile gezmekten menedilen Alman delegelerine yapılan muamelenin büsbütün aksi olarak Türk murahhaslarına kemal-i serbesti ile Paris'i ziyaret edebilmelerine müsaade edilmiştir.

İtilaf devletlerine verdiğimiz muhtıra gayet iyi tesir bıraktı. Oradakiler, Türkiye meselesinin beş aydan evvel halledilemeyeceği kanaatinde bulunuyorlar. Başka mühim siyasî meseleleri mevcuttur. Bunun için Fransız Başbakanı Klemanso, heyetin uzun müddet Paris'te ikâmetinin faydasız olduğunu ve zamanımızın İstanbul'da daha faydalı bir şekilde sarfedilebileceğini söyledi."

Rıza Tevfik, Osmanlı heyetinin Paris'te bulunan Yunan Başbakanı Venizelos ve Ermeni haklarını savunmakta olan Bogos Nubar Paşa ile temaslar aradığına dair haberleri de tekzip etmiştir.

Sulh heyetinin diğer bir üyesi Maliye Bakanı Tevfik Bey gazetecilerin sordukları sualleri cevapsız bırakmış:

"Şimdiden konuşamam. Hükümet izahat verecektir" demekle yetinmiştir.

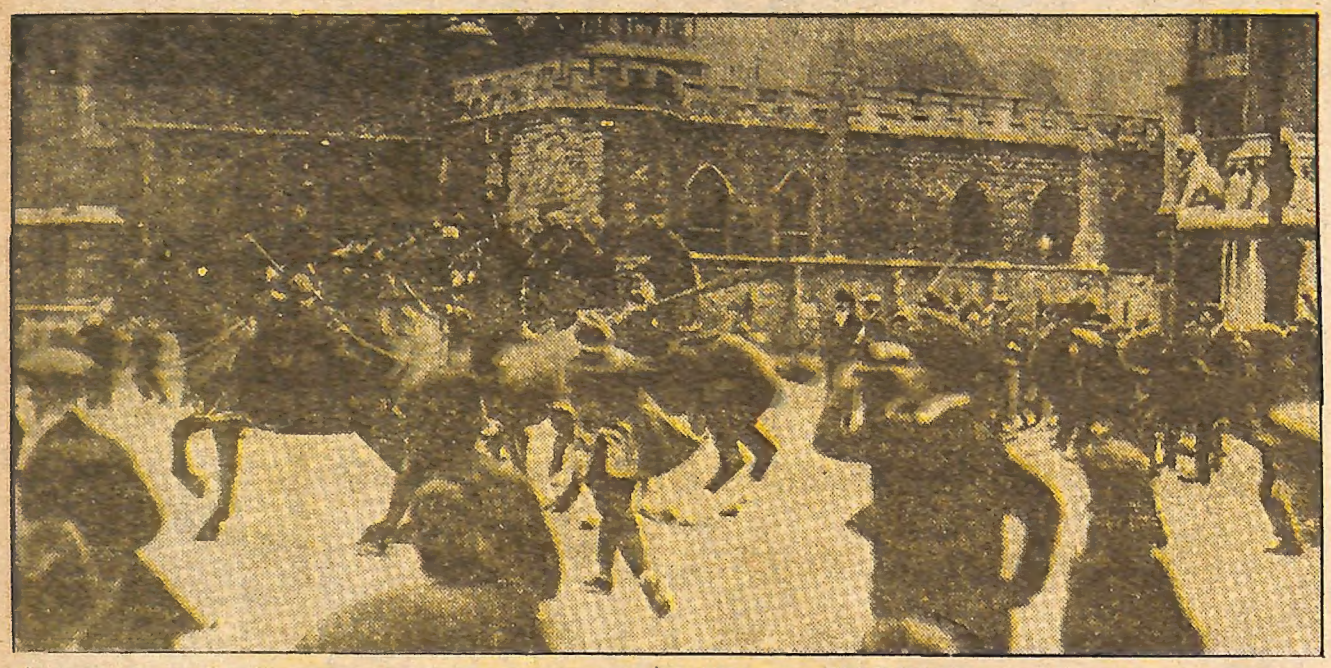

İngiltere'de terhis edilen kara ve deniz erleri tarafından Loyd Corc hükümeti aleyhine geçenlerde yapılan gösteriler altı polis tarafından şiddetle dağıtılmak istenmiş ve sokak ortasında kavgalar olmuştur. Ciddî bir ekonomik kriz içerisinde bulunan İngiltere'de terhislerle birlikte işsizlik de artmıştır. Yukarıdaki fotoğraf, Londra'da Westminster kilisesi önünde atlı polisle terhis edilen erler arasındaki kavga sırasında çekilmiştir.

Fransız basını açıkladı

İNGİLTERE, 15 BİN PARALI ASKERİ RUSYA'YA GÖNDERİYOR

Fransız askerlerinin Macaristan ve Rusya'ya gönderilmesi tenkit ediliyor

PARİS

İNGİLTERE ile Fransa'nın, Birleşik Amerika'nın da desteği ile Rusya ile Macaristan'da kurulmuş olan Bolşevik hükümetlerini devirmek maksadıyla giriştikleri teşebbüsler Fransız gazetelerinde tepkiler yaratmaktadır.

L'ECLAİR gazetesinde J. Paul Boncur imzası ile çıkan bir makalede, bu iki memleketteki iktidarları devirmek için Fransa'nın askerlerini göndermesi tenkid edilerek şöyle denilmektedir:

"Fransız ordusunun vazifesi Avrupa'daki reaksiyon hesabına jandarma olmak değildir. Hükümet süratle terhise gitmelidir. Asker, dış politika mülâhazaları ile silah altında bulundurulamaz. Rusya ile Macaristan'da halkın hislerine karşı gidilmekten artık vazgeçilmelidir."

«TROÇKI'YI GIDIKLAYANLAR»

L'ECLAİR, Rusya'daki komünist iktidarı devirmek için girişilen teşebbüsleri bilhassa İngiltere'nin sürüklediğini, yalnız kuvvet göndermekle kalmayıp, bol para ve silah da yolladığını belirtmekte ve şöyle demektedir:

"Fakat İngiltere Rusya'da Bolşeviklere karşı savaşmak üzere, nizamî ordusunu yollamamış, Fransa'nın yaptığı hatayı yapmamıştır. Arkancelsk'e yollanan İngiliz askerleri "gönüllüler"dir. Bunlara İngiliz basınında da "Trotsky's Ticklers" (Troçki'yi gıdıklayanlar) adı takılmıştır. İngiliz hükümeti, terhis edilen askerlerine yüksek maaşlar vererek bunları bir veya iki yıl süre ile Rusya'ya sevkedeceği orduya "gönüllü" almıştır. Halen bu gönüllü ordusu 15.000 mevcutludur ve hepsi de maceraperest kimselerdir.

ODESA OLAYI

Fransız gazeteleri, Odesa olaylarının tekerrüründen de endişe etmekte olduklarını gizlememektedirler. Hatırlarda olduğu gibi Bolşeviklere karşı da savaşmak üzere Karadeniz'e yollanan Fransız harp gemilerinde geçen 19 nisanda bir komünist ayaklanması vukua gelmişti. Evvela (France) adlı harp gemisinde mürettebat ayaklanmış, Bolşeviklere karşı savaşmak istemediğini, Fransa'ya dönülmesi gerektiğini bildirmişti. İsyan süratle (Justice) ve (Vergniaud) gemilerine de sıçramıştı. Hatta bir ara (Waldeck Rousseau) savaş gemisinde mürettebattan kurulu bir "delege heyeti" kumandayı dahi ele geçirmişti.

Geçenlerde mecliste yaptığı bir açıklamada Bahriye Bakanı bu isyana Bolşevik propagandasının sebep olduğunu açıklamıştır.

Romanya ordusu savaşın ilk günlerinde başarılı

PARİS

BURAYA gelen haberlere göre, Macar-Romanya savaşının ilk günlerinde Romen orduları muvaffakiyet elde etmişler ve bazı noktalarda ileri harekete girişmişlerdir.

Fransız gazeteleri Bela Kun başkanlığındaki Macar komünist hükümetinin bu harbi kaybetmesi halinde tutunamayacağını yazmaktadırlar.

Satılık 17 odalı hane

Sinekli Bakkal'da, gayet havadar 17 odalı, her türlü tâmirden vareste, derununda yarım masura malleziz su bulunan ahşap hane müştemilâtı ile birlikte ehven fiatla satılıktır.

Gazete idarehanesine müracaat.

OSMANLI ve İTALYAN BANKALARINDAKİ GREV SONA ERDİ

Türk bankası olan «İtibarı Millî»de ise grev sürüyor

BANKA memurlarının grevinde yeni gelişmeler olmuştur. Osmanlı Bankası 10 bin lira sarfederek memurlarını yeniden çalışmaya razı etmiştir. Grevciler, önce verdikleri sözden vazgeçerek işbaşı yapmışlardır.

Diğer taraftan İtalyan Ticaret Bankası, bizim memleketin iktisadî hayatında ilk defa görülen bir hareket olmak üzere, memurlarının hemen bütün şartlarını kabul etmiş ve bu süretle grevi sona erdirmiştir.

Elyevm grevin en had safhası İtibar-ı Millî Bankası'nda devam etmektedir. Federasyon Reisi Kanakaris ile diğer bir Rum, banka memurları adına müdürle görüşmek üzere bankaya gitmişler fakat kendilerine, "Federasyonunuzu tanımıyoruz. Memurlar aralarından seçecekleri kimseleri göndersinler, konuşuruz" cevabı verilmiştir.

MUZAKERE BAŞLIYOR

Bunun üzerine tek Türk bankasının 199 memurunamına 4 kişilik bir heyet Ferid ve Suphi beylere müzakerata başlamıştır. Müdürler, grevcilerin temsilcilerine vaadlerde bulunmuşlar, maaşların artırılacağını, mesai saatinin tahdid edileceğini söylemişler, fakat bu vaadlerini bir yazı ile teyide yanaşmamışlardır. İtibar-ı Millî Bankası, kısmı azami Türk ve Müslüman memurlardan kuruludur. Bankacılık işlerinde ilk defa memleketimizde yetişen bir avuç Türk gencinin hukuklarının desteklenmesi elzemdir. Italyan Ticaret Bankası yüzde 300 zammı kabul ederken, millî bir banka olan İtibar-ı Millî bu milletten olan memurlarının ihtiyacatını niçin kabul etmek istemiyor?

YAŞAMA HAKKININ VERILMESINI ISTIYORUZ

İtibar-ı Millî Bankası grevcilerinden biri dün AKŞAM gazetesi muhabirine demiştir ki:

"Biz ağır bir şey istemiyoruz. Yaşamak hakkının verilmesini istiyoruz. Hayat pahalılığı nazara alınarak maaş verilmesini istiyoruz. Düyunu Umumiye yüzde 300 gibi bir zammı kabul ettiği halde İtibar-ı Millî ve diğer bankalar niçin kabul etmiyorlar. Greve sonuna kadar devam edeceğiz. Biz sermaye sahiplerinin namuslu, hakşinas olmasını istiyoruz. İtibar-ı Millî Bankası'nın başına geçenlerden bir Musevi: "Memurlar greve devam ederlerse etsinler, icap ederse ben Musevi Cemiyeti'nden 40 memur alır getirir çalıştırırım" diyerek tehditlerde bulunmaktadır. Bunu da protesto ediyoruz."

Diğer taraftan Banko Di Roma da, grevciler yarın akşama kadar vazifelerine başlamadıkları takdirde kendilerini müstafi addedeceğini ve yerlerine başka memur alacağını bildirmiştir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 17 TEMMUZ 1919

VELİAHD ABDÜLMECİT, BAŞBAKAN DAMAD FERİD'İN İSTİFASINI İSTEDİ

VELİAHD Abdülmecit Efendi, Damad Ferid'i ağır şekilde suçlayan ve Başbakanlıktan istifasını isteyen bir mektubu dün Padişaha yollamıştır.

Anadolu'da başlayan millî mücadele hazırlıklarının da "memleketi felâkete götürecek isyanlar" olduğunu iddia eden Mecit Efendi mektubunda şunları söylemektedir:

"Mütarekeden beri, saltanatın merkezi İstanbul'da ve vilâyetlerde herkesi tatmin ve temin edecek fennî ve salim bir idare kurulamamıştır. Beklenilen hak ve adaletin tesisine ve memleketin selâmetine hizmet edecek garezler ve ihtiraslar tâkip olunarak halk arasına ayrılık ve düşmanların arzu ettikleri, emel edindikleri nifak sokulmuştur.

"Hükümetin idarî işlerinde devam eden kararsızlık ile particiliğin günden güne artan ihtirasları yüzünden, merkezde ve milletin en vahim ve buhranlı günlerinde fikir ayrılığı Osmanlı devrinde millî birliğinden yoksun bırakmak ve çürütmek istidadını göstermektedir ki, bunun maddî ve manevî zararlarını söylemeğe ihtiyaç yoktur.

KALPLER KIRILDI

İzmir, Edirne illeri ile Doğu illerimiz gibi her an tehdide mâruz olan vatan parçalarında ahaliyi tatmin edecek isabetli tedbirler alınmaya çalışılmakla beraber halkın millî haklarını muhafaza uğrundaki vatanî gayretlerinin hükümetçe münasip şekilde müzaheret görmesi lâzım gelirken, aksine esirgenmesi, özellikle İzmir facialarından sonra ahalide uyanan vatanı müdafaa etmek gibi asil duygunun iyi idaresine himmet olunmayarak İçişleri Bakanlığınca yağmacılık, çetecilik gibi hasis emeller isnadı ile lekelendirilmesi, bütün kalplerin kırılmasına sebep olmuştur."

HOŞNUTSUZLUK ARTACAKTIR

Veliahd Mecit Efendi mektubunda, Damad Ferid'in Paris'te muvaffakiyetsizliklere uğradığından bahsederek diyor ki:

"Sadrazam Paşa'nın illerinde geniş Ermenistan muhtariyeti kurulacağı yolundaki bildirileri de büyük üzüntü yaratarak memleketlerinin başkalarına terk olunacağı zihniyetini yaratmıştır. Bu gibi haller ahaliyi hükümetten ümidi kesmeğe, kurtuluş ve selâmet çarelerini bizzat aramaya sevketmiştir. Bütün bu millî infial ve tesirleri yumuşatmak ve ahaliyi tatmin edecek tedbirlere başvurulmak en önemli bir görev iken hâlâ bu konu ele alınmamaktadır.

"Barış konferansına davet münasebeti ile bütün millete telkin edilen ümit, karşılıklı verilip alınan "muhtıra"ların neşrinden sonra - Avrupa'da olduğu gibi - bizde de hayal kırıklığı yaratacağı, mevcut hiddet ve hoşnutsuzluğun artacağı şüphesizdir.

Veliahd Abdülmecid

ŞAYANI ESEF MUHTIRA

"Ferid Paşa'nın barış konferansına verdiği muhtıra, anlamı bakımından şayanı eseftir. Boş yere temas edilen harp, tehcir, taktil meselelerinde devlet ve milletin sorumluluğunu hafifletecek deliller ihmal olunarak bütün bu mesuliyetin millete yüklenmesine sebep olmuştur.

HAKARETLER

Barış konferansının cevabı ise, baştan nihayete kadar milleti hayret ve intibah içinde bırakmış bir vesikadır. Tarihte benzeri görülmemiş hakaretlerle doludur. Ferid Paşa muhtırasının diplomasî uslubuna ve gerçeklere uymayan şekil ve mahiyeti bu cevabı davet eylemiştir."

TEDBİRLER...

Veliahd, mektubunun sonunda, alınması gerekli tedbirleri de sıralamaktadır:

"Şu halde aşağıda arzedilecek tedbirlerin vakit kaybedilmeden alınması kesin olarak lâzım ve zaruridir:

1 — Millet ve devletin istinat noktası olan hilâfet makamı ve saltanat, hiçbir partiye temayül göstermeyip yüksek mevkiinde tarafsız kalarak umumî muvazeneyi muhafaza ve bu suretle çeşitli fikir akımlarını ve umumî hareketleri uzlaştırmak.

2 — Bu önemli devrede millet iradesinden vazgeçilerek, bütün sorumluluğu üzerine almak, akıl ve mantığa uymayacak derecede tehlikeli olduğundan derhal seçimlere başlamak.

3 — Parti anlaşmazlıkları, tamamen ortadan kaldırılarak milletin itimadını kazanmış tecrübeli ve işleri bilen devlet adamlarından kurulu bir temerküz kabinesi kurmak.

4 — Dış siyaset yeter derecede anlaşılmış bulunmaktadır. Değerli uzmanlardan ve devlet adamlarından bir istişare heyeti kurularak elde edilmesi mümkün olan gayeyi sağlayacak bir teklif dünya efkârına bildirilmelidir. Bu suretle memleket menfaatlerine aykırı kararların çıkmasına tekaddüm edilmelidir.

5 — Anadolu'da kurulmuş cemiyetlerin mütalaalarını inceleyip umumî menfaate elverişli ve faydalı olanların kabul ve icrası.

6. — Ahali arasında gittikçe ziyadeleşen umumî ve karşılıklı nefretin ortadan kaldırılarak milleti İslâmiyeyi bir kitle haline getirmek ve bütün dünyaya emekli bir menfaati âzim sahibi halinde görünmek."

Paris'ten dönen Maliye Bakanı: «Ümitsizliği mucip olacak bir hal görmüyorum»

SULH heyetinin Paris'teki temasları ile ilgili olarak hükümet tarafından yapılacağı bildirilen açıklama dün geç vakitlere kadar gazetelere yetiştirilememiştir.

Başbakanlık ilgilileri, "Açıklama henüz hazır değil" demekle yetinmişlerdir.

Diğer yandan sulh heyeti üyelerinden Maliye Bakanı Tevfik Bey, ZAMAN gazetesinin bir muhabirine verdiği beyanatta iyimserliğini anlatmış: "Konferans bize son derece hüsnü kabul gösterdi. Benim ihtisasatım gayet iyidir. Ümitsizliği mucip olacak bir hal görmüyorum" demiştir.

Sulh heyetinin Paris'ten açık bir şekilde "kovulduğu" yolundaki haberleri ima eden gazeteci Maliye Bakanına:

"— Paris'ten ayrılmanız dolayısiyle birçok dedikodular oldu. Bunu dahili ahvale atfedenler oldu Bu konuda halk efkârını aydınlatabilir misiniz?" diye sormuş ve Bakandan şu cevabı almıştır:

"— Efkârı umumiyeyi ancak hükümet aydınlatabilir. Böyle şahsî konuşmalarla yetinilemeyeceği gibi bunlar maksadı da sağlamaz. Maamafih bu dedikoduların hiçbirinin aslı olmadığı yakında hükümetin resmî bildirisi ile anlaşılacaktır. Bizim oradan ayrılmaklığımızın asıl sebebi, mukaddesatımıza dair verilecek kararların gecikeceği anlaşılmasından başka bir şey değildir. Geri dönmemiz konferans çevresinde aleyhimizde bir cereyan hasıl olduğuna asla hamledilmemelidir."

RIZA TEVFIK GENE KONUŞTU

Jurnal Doryan gazetesi muhabirine beyanatta bulunan sulh heyeti üyelerinden filozof Rıza Tevfik, Paris seyahati ile ilgili bu ikinci konuşmasında da şunları söylemiştir:

"— Sulh konferansına kabul olunduğumuz zaman hepsi ayağa kalktılar. Alman murahhasları meclise girdikleri vakit hesap vermek mevkiindesiniz demişlerdi. Bize böyle bir şey söylemediler!"

● Başbakan Yardımcısı'nın Zaman gazetesine açıklaması:

«Muhtemelen, kabinede bir tasfiye yapılacak»

DAMAD Ferid'in yurda dönmesi ile kabine etrafındaki söylentiler şiddetlenmiştir. Hükümetin istifa edeceği veya bakanlar arasında yeni bir tasfiye yapılacağına dair şayialar ısrarla dolaşmaktadır.

Damad Ferid'in yokluğu sırasında Başbakan Yardımcılığı yapmış olan Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, ZAMAN gazetesinin bir muhabirine beyanatta bulunarak demiştir ki:

"— Muhtemelen kabinede bir tasfiye yapılacaktır. Sadrazam Paşa istifaya lüzum görmeyecektir."

Gazetecinin bir sorusuna cevap veren Şeyhülislâm, Damad Ferid, Paris'te iken, Hürriyet İtilâf Partisi başkanı Sadık Bey'in kabineyi devirmek ve iktidarı ele geçirmek için teşebbüslerde bulunduğunu da söylemiş ve demiştir ki:

Damad Ferid

"— Sadık Bey'in maksadı, Sadrazam Paşa gelmeden benim sadaret vekâletinde bulunmaklığımdan bilistifade kabineyi ıskat ve mevkii iktidarı ele geçirmekti. Halbuki ben istifa etmedim."

Hatırlarda olduğu gibi Hürriyet İtilâf Partisi Başkanı Sadık Bey, bundan bir süre önce kabinedeki parti üyesi bakanların red cevabı karşısında da Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ile Adliye Bakanı Vasfi Efendiyi partiden ihraç ettirmiştir.

Dün kabine buhranı ile alâkalı olarak Adliye Bakanı Vasfi Efendi de AKŞAM gazetesi muharrirlerinden birine şunları söylemiştir:

"— Kabinede tasfiye yapılacağına dair benim bir haberim yoktur."

Vasfi Efendi de, Hürriyet İtilâf Partisi Başkanı Sadık Bey'e şiddetle çatmış, demiştir ki:

"— Ben partinin kurucularından ve meclisî umumî üyelerindenim. Partiden benim ihracım ancak kongre kararı ile olur. Biz Mustafa Sabri Bey'le partiyi kurduktan iki sene sonra Sadık Bey ortaya çıktı. Şimdi de partiden bizi çıkarmaya çalışması çok gariptir. Dağdaki gelir bağdakini kovar diye buna denir. Kabinenin istifası mevzubahis değildir."

Adliye Bakanı, millet meclisi mevcut olmadığından bir partinin desteğinin kalkması ile hükümetin istifasının mecburiyeti diye bir şey olamayacağını da eklemiştir.

SANDALYE PEŞİNDE

Hürriyet İtilâf Başkanı Paris'ten dönen eski başbakanlardan Tevfik Paşa ile uzun bir konuşma yapmıştır. Öğrendiğimize göre Sadık Bey partinin desteğini teklif ederek Tevfik Paşa'dan kabineyi kurmasını istemiş ve kendisinin de dahil olacağını söylemiştir. Tevfik Paşa'nın bu teklifi reddettiği duyulmuştur.

Mersin'de 9 dükkân ve bir konak yandı

MERSIN

Ziya Paşa'nın hanesinde çıkan yangın süratle büyümüş ve tulumbacıların müdahalelerine ragmen yayılarak dokuz dükkânın da yanmasına sebep olmuştur.

Belediye, yakacak sıkıntısını önleyici tedbir alacak

Belediye, önümüzdeki kış yakacak sıkıntısı çekilmesini önlemek için şimdiden tedbirler almakta olduğunu bildirmiştir. İlgililer, ihtiyacın şimdiden depolanmasına başlanacağından bahsetmektedirler.

Şehrimiz senede 10 bin ton kömür ve bir milyon çeki odun sarfetmektedir.

GREVLER YAYGINLAŞIYOR

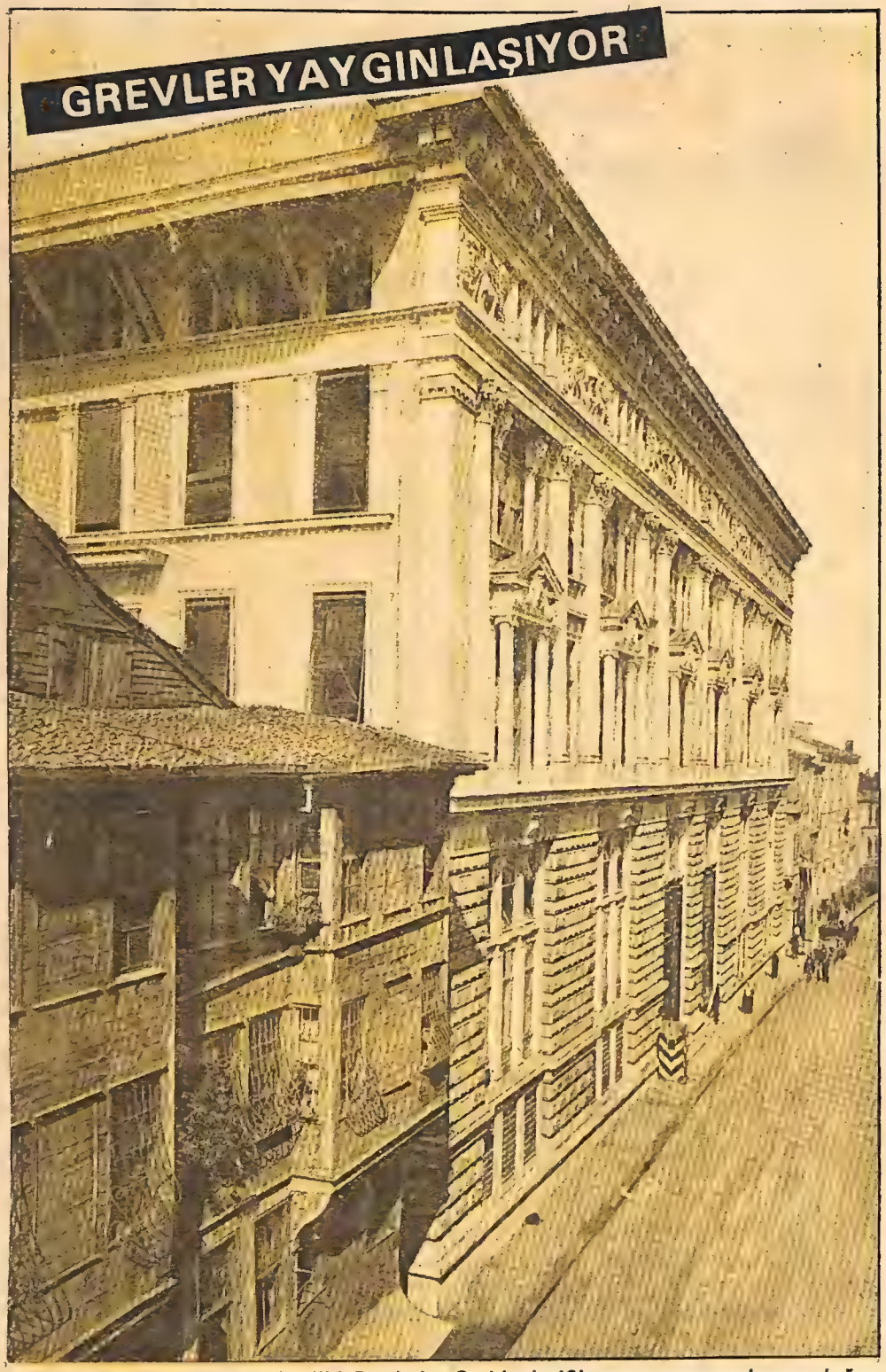

Eski Voyvoda Caddesi şimdiki Bankalar Caddesi. 19'uncu asrın sonlarına doğru Osmanlı Bankası binası yeni yapıldığında.

Bütün kumpanya ve şirketlerde grev var

HAYAT pahalılığının artması, geçim sıkıntılarının şiddetlenmesi ciddî bir buhran yaratmaktadır.

Banka memurlarının grevi ile başlayan hareket süratle yayılmıştır. Grev şehrimizin hemen bütün kumpanya ve şirketlerine sirayet etmiştir. Son olarak Tranvay Kumpanyasının Şişli'deki atölyelerinde çalışan ameleler, yevmiyelerinin artmasını sağlamak amacı ile dün birden işi terketmişlerdir. Greve bütün ameleler katılmaktadır. Bu ameleler, müdüriyetin vaziyetlerini tetkike ve ona göre hareket etmelerini beklemeye dahi lüzum görmemişlerdir.

Kumpanya ilgilileri, bu amelelerin yevmiyelerinin birkaç defa arttırılmış olduğunu ve harpten evvelki maaşlarının altı misline getirildiğini söylemektedirler.

DEVLET MEMURLARININ ZAM TALEPLERI

Diğer taraftan İçişleri Bakanlığı memurları da bir istida ile bakana müracaat ederek, şimdiki maaşları ile geçinemediklerini bildirerek zam yapılmasını rica etmişlerdir.

Moniteur Oriental adlı karşı taraf gazetesinin verdiği bir haberde ise "Istanbul'daki tekmil subaylar maaşlarının arttırılması için Harbiye Bakanlığına istida vermişlerdir" denmektedir.

Her iki bakan da, konuyu kabinenin ilk toplantısına getireceklerini söylemişlerdir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 17 TEMMUZ 1919

VELİAHD ABDÜLMECİT, BAŞBAKAN DAMAD FERİD'İN İSTİFASINI İSTEDİ

VELİAHD Abdülmecit Efendi, Damad Ferid'i ağır şekilde suçlayan ve Başbakanlıktan istifasını isteyen bir mektubu dün Padişaha yollamıştır.

Anadolu'da başlayan millî mücadele hazırlıklarının da "memleketi felâkete götürecek isyanlar" olduğunu iddia eden Mecit Efendi mektubunda şunları söylemektedir:

"Mütarekeden beri, saltanatın merkezi İstanbul'da ve vilâyetlerde herkesi tatmin ve temin edecek fennî ve salim bir idare kurulamamıştır. Beklenilen hak ve adaletin tesisine ve memleketin selâmetine hizmet edecek garezler ve ihtiraslar tâkip olunarak halk arasına ayrılık ve düşmanların arzu ettikleri, emel edindikleri nifak sokulmuştur.

"Hükümetin idarî işlerinde devam eden kararsızlık ile particiliğin günden güne artan ihtirasları yüzünden, merkezde ve milletin en vahim ve buhranlı günlerinde fikir ayrılığı Osmanlı devrinde millî birliğinden yoksun bırakmak ve çürütmek istidadını göstermektedir ki, bunun maddî ve manevî zararlarını söylemeğe ihtiyaç yoktur.

KALPLER KIRILDI

İzmir, Edirne illeri ile Doğu illerimiz gibi her an tehdide mâruz olan vatan parçalarında ahaliyi tatmin edecek isabetli tedbirler alınmaya çalışılmakla beraber halkın millî haklarını muhafaza uğrundaki vatanî gayretlerinin hükümetçe münasip şekilde müzaheret görmesi lâzım gelirken, aksine esirgenmesi, özellikle İzmir facialarından sonra ahalide uyanan vatanı müdafaa etmek gibi asil duygunun iyi idaresine himmet olunmayarak İçişleri Bakanlığınca yağmacılık, çetecilik gibi hasis emeller isnadı ile lekelendirilmesi, bütün kalplerin kırılmasına sebep olmuştur."

HOŞNUTSUZLUK ARTACAKTIR

Veliahd Mecit Efendi mektubunda, Damad Ferid'in Paris'te muvaffakiyetsizliklere uğradığından bahsederek diyor ki:

"Sadrazam Paşa'nın illerinde geniş Ermenistan muhtariyeti kurulacağı yolundaki bildirileri de büyük üzüntü yaratarak memleketlerinin başkalarına terk olunacağı zihniyetini yaratmıştır. Bu gibi haller ahaliyi hükümetten ümidi kesmeğe, kurtuluş ve selâmet çarelerini bizzat aramaya sevketmiştir. Bütün bu millî infial ve tesirleri yumuşatmak ve ahaliyi tatmin edecek tedbirlere başvurulmak en önemli bir görev iken hâlâ bu konu ele alınmamaktadır.

"Barış konferansına davet münasebeti ile bütün millete telkin edilen ümit, karşılıklı verilip alınan "muhtıra"ların neşrinden sonra - Avrupa'da olduğu gibi - bizde de hayal kırıklığı yaratacağı, mevcut hiddet ve hoşnutsuzluğun artacağı şüphesizdir.

ŞAYANI ESEF MUHTIRA

"Ferid Paşa'nın barış konferansına verdiği muhtıra, anlamı bakımından şayanı eseftir. Boş yere temas edilen harp, tehcir, taktil meselelerinde devlet ve milletin sorumluluğunu hafifletecek deliller ihmal olunarak bütün bu mesuliyetin millete yüklenmesine sebep olmuştur.

HAKARETLER

Barış konferansının cevabı ise, baştan nihayete kadar milleti hayret ve intibah içinde bırakmış bir vesikadır. Tarihte benzeri görülmemiş hakaretlerle doludur. Ferid Paşa muhtırasının diplomasî uslubuna ve gerçeklere uymayan şekil ve mahiyeti bu cevabı davet eylemiştir."

TEDBİRLER...

Veliahd, mektubunun sonunda, alınması gerekli tedbirleri de sıralamaktadır:

"Şu halde aşağıda arzedilecek tedbirlerin vakit kaybedilmeden alınması kesin olarak lâzım ve zaruridir:

1 — Millet ve devletin istinat noktası olan hilâfet makamı ve saltanat, hiçbir partiye temayül göstermeyip yüksek mevkiinde tarafsız kalarak umumî muvazeneyi muhafaza ve bu suretle çeşitli fikir akımlarını ve umumî hareketleri uzlaştırmak.

2 — Bu önemli devrede millet iradesinden vazgeçilerek, bütün sorumluluğu üzerine almak, akıl ve mantığa uymayacak derecede tehlikeli olduğundan derhal seçimlere başlamak.

3 — Parti anlaşmazlıkları, tamamen ortadan kaldırılarak milletin itimadını kazanmış tecrübeli ve işleri bilen devlet adamlarından kurulu bir temerküz kabinesi kurmak.

4 — Dış siyaset yeter derecede anlaşılmış bulunmaktadır. Değerli uzmanlardan ve devlet adamlarından bir istişare heyeti kurularak elde edilmesi mümkün olan gayeyi sağlayacak bir teklif dünya efkârına bildirilmelidir. Bu suretle memleket menfaatlerine aykırı kararların çıkmasına tekaddüm edilmelidir.

5 — Anadolu'da kurulmuş cemiyetlerin mütalaalarını inceleyip umumî menfaate elverişli ve faydalı olanların kabul ve icrası.

6. — Ahali arasında gittikçe ziyadeleşen umumî ve karşılıklı nefretin ortadan kaldırılarak milleti İslâmiyeyi bir kitle haline getirmek ve bütün dünyaya emekli bir menfaati âzim sahibi halinde görünmek."

Veliahd Abdülmecid

Paris'ten dönen Maliye Bakanı: «Ümitsizliği mucip olacak bir hal görmüyorum»

SULH heyetinin Paris'teki temasları ile ilgili olarak hükümet tarafından yapılacağı bildirilen açıklama dün geç vakitlere kadar gazetelere yetiştirilememiştir.

Başbakanlık ilgilileri, "Açıklama henüz hazır değil" demekle yetinmişlerdir.

Diğer yandan sulh heyeti üyelerinden Maliye Bakanı Tevfik Bey, ZAMAN gazetesinin bir muhabirine verdiği beyanatta iyimserliğini anlatmış: "Konferans bize son derece hüsnü kabul gösterdi. Benim ihtisasatım gayet iyidir. Ümitsizliği mucip olacak bir hal görmüyorum" demiştir.

Sulh heyetinin Paris'ten açık bir şekilde "kovulduğu" yolundaki haberleri ima eden gazeteci Maliye Bakanına:

"— Paris'ten ayrılmanız dolayısiyle birçok dedikodular oldu. Bunu dahili ahvale atfedenler oldu Bu konuda halk efkârını aydınlatabilir misiniz?" diye sormuş ve Bakandan şu cevabı almıştır:

"— Efkârı umumiyeyi ancak hükümet aydınlatabilir. Böyle şahsî konuşmalarla yetinilemeyeceği gibi bunlar maksadı da sağlamaz. Maamafih bu dedikoduların hiçbirinin aslı olmadığı yakında hükümetin resmî bildirisi ile anlaşılacaktır. Bizim oradan ayrılmaklığımızın asıl sebebi, mukaddesatımıza dair verilecek kararların gecikeceği anlaşılmasından başka bir şey değildir. Geri dönmemiz konferans çevresinde aleyhimizde bir cereyan hasıl olduğuna asla hamledilmemelidir."

RIZA TEVFIK GENE KONUŞTU

Jurnal Doryan gazetesi muhabirine beyanatta bulunan sulh heyeti üyelerinden filozof Rıza Tevfik, Paris seyahati ile ilgili bu ikinci konuşmasında da şunları söylemiştir:

"— Sulh konferansına kabul olunduğumuz zaman hepsi ayağa kalktılar. Alman murahhasları meclise girdikleri vakit hesap vermek mevkiindesiniz demişlerdi. Bize böyle bir şey söylemediler!"

Milliyet 17

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMA 18 TEMMUZ 1919

●Damad Ferid bir gazeteye beyanat verdi:

«Kabinenin istifası için bir sebep yok»

Başbakan, Paris'teki temaslarının memnuniyet verici olduğunu bildirdi

TÜRKÇE gazetelerin muhabirlerinin suallerini "Çok meşgulüm" diyerek cevaplandırmamış olan Başbakan Damad Ferit dün karşı taraf gazetelerinden "Le Moniteur Oriental" gazetesinin bir muhabirinin bütün suallerini cevaplandırmış ve istifa etmeyeceğini söylemiştir.

Muhabirle Başbakan arasında şu konuşma cereyan etmiştir :

— Kabine istifa etmiş midir?

— Katiyen. Kabinenin istifasına bir sebep yoktur. Bunlar, hiçbiri hakikate istinat etmeyen şayialardır.

— Şu halde tasfiye icra edilecek demek?

— İhtiyaç hissedilmedikçe tesfiyeye lüzum yoktur.

— Zatı devletleri konferansdaki vazifenizin neticesinden memnun musunuz?

— Sulh konferansı nezdindeki teşebbüsatımız gayet memnunbahş bir netice verdi. Bunun ehemmiyeti sulh konferansı ile cereyan etmiş olan muhaberat-ı siyasetimizi neşrettiğimiz zaman anlaşılacaktır. O zaman heyetin mesâisi hakkında İstanbul'dan çekilen telgrafların memlekete nasıl fena malûmat getirmiş olduğunu göreceksiniz. Biz sulh konferansınca gayet şayanı dikkat bir teveccühe mazhar olduk.

— Vazifenizin neticeleri hakkında bize verilen malûmat şu halde doğru değil.

— Evet, kısmı azamı itibariyle.

— Heyeti murahhasa tekrar Paris'e dönecek mi?

— Tabiî, şüphesiz. İcap ettiği zaman tekrar gidecektir. Bunun için Paris'ten hareketimizden önce katî teminat aldık.

Gazeteler Damad Ferid'in dün eski İçişleri Bakanı Ali Kemal ile konuştuğunu ve kendisine yeniden İçişleri Bakanlığı'nı teklif ettiğini yazmaktadırlar. Fakat Ali Kemal bu teklifi kabul etmemiştir.

Diğer taraftan Damad'ın 'İstifa etmeyeceğim' demesine rağmen kabinesindeki bazı bakanları atabilmek için istifaya mutlaka gideceği de anlaşılmaktadır. Dün bütün gün Damad Ferid, kabinesine alacağı yeni şahıslar üzerinde durmuştur.

Şehrimizde Fransızca çıkmakta olan Moniteur Oriental gazetesi son nüshasında "Damad Ferid Paşa, kendisini iktidarda tutabilmek için oldukça müşkülât çekecektir" diye yazmıştır. Yalnız İngilizler tarafından şiddetle desteklenen Damad Ferid'i, Padişah'ın tekrar Başbakan yapacağı da muhakkak gibidir.

Araları şiddetle açılan Padişah Vahdettin ile Veliahd Abdülmecit Efendi. (Bu fotoğraf geçen yıl, Vahdettin'in tahta çıktığı gün çekilmiştir. Solunda geride yürüyen Veliahd Abdülmecid Efendi'dir)

YUNAN KUVVETLERİ YENİDEN AYVALIK CEPHESİNDE SALDIRIYA GEÇTİ

BALIKESİR — Ayvalık cephesinde Yunan kuvvetleri dün yeniden saldırmışlardır. Önceki gün uğradıkları hezimeti hazmedemeyen düşman, bu defa çok şiddetli topçu ateşi ile ilerlemiş ve Karaağaç köyünün güneyindeki Kuvayı Milliye mevzilerine kadar sokulmuştur.

Çarpışmaların şiddetle devam ettiği bir sırada, 61. Tümen tarafından acele savaş bölgesine bir sahra bataryasının yetiştirilmesi, hemen durumun değişmesini sağlamış ve Yunanlıların ilerlemesi durdurulmuştur.

Ayvalık cephesinde Yunan'a karşı çarpışmakta olanlardan yedek Teğmen Ekrem Bey.

Karanlık bastıktan hemen sonra Yunan birliklerinin eski mevzilerine çekilmeye başladıkları görülmüştür.

Dünkü muharebelerde 172'nci Alay'dan 10, Kuvayı Milliye'den de 20 şehit verildi.

Mısır'daki esirlerimizden bir bölümü yurda döndü

HARP esirlerimiz yavaş yavaş yurda dönmeye başlamıştır. Şimdiye kadar şehrimize her biri 6 ilâ 800 kişilik dokuz posta gönderilmiştir. Son kafile, bir kaç gün evvel bir Avusturya gemisi ile İskenderiye'den gelmiştir. Şimdiye kadar gelenler Mısır'da Seydibeşer esir kampındandır. Verilen malûmata göre daha bu kampta 150 bin civarında esirimiz bulunmaktadır.

Son gelen 706 kişilik kafile, 29 eylül 1918 tarihinde Şam'da esir düşen 50'nci Alayamensupsubay ve erlerdir.

İstanbullu olanlar derhâl terhis edilmiş ve evlerine gönderilmişlerdir. Fakat Anadolulular haftalardan beri Selimiye Kışlasında beklemektedirler. Bunlara yevmiye 900 gram ekmek ve sabah akşam yemek verilmektedir.

Esirlerimizden bir grup Mısır çöllerinde.

ESKİ ŞEYHÜLİSLAM KAZIM EFENDİ'NİN HAPİS CEZASI SÜRGÜNE ÇEVRİLDİ

Damad Ferid, Padişah'ın bu kararına sinirlendi

İttihad Terakki iktidarının son Şeyhülislâmı Musa Kâzım Efendi.

DİVAN-I HARP tarafından önce 15 yıl ağır hapse mahkûm edilmesi kararlaştırılan fakat sonra, böyle bir kararın halk arasında uyandıracağı tepkilerden korkularak bu cezası Padişah tarafından muvakkat sürgüne çevrilen İttihat Terakki devrinin Şeyhülislamı Mustafa Kâzım Efendi dün hapishaneden çıkarılmış ve evine gönderilmiştir.

Padişahın Mabeyn Başkâtibi Ali Fuat Bey'den öğrenildiğine göre, Paris'ten dönüşünde eski Şeyhülislam Musa Kâzım Efendi'nin cezasının sürgüne çevrilmesine sinirlenen Damad Ferid huzurda serzenişte bulunmuş ve,

"— Musa Kâzım Efendi'nin affı pek fena tesir yaptı. Olmamalı idi" diyerek Şeyhülislâm'ın hapsedilmesinde ısrar etmiştir.

Diğer taraftan eski Şeyhülislam'ın sürgün yeri de ayrıca bir mesele olmuştur. Gene Ali Fuat Bey'den elde edilen bilgiye göre, önce Musa Kâzım Efendi'nin Tortum'a sürülmesi mevzubahis olmuş fakat Padişah'ın:

"— Erzurum harekât-ı milliye merkezi olduğundan Tortum'a gönderilir ise, firar edebilir. Göz önünde bulunmak üzere Bursa gibi yakın bir yere gönderiniz" demesi üzerine de Edirne'ye sürülmesi kararlaştırılmıştır..

Musa Kâzım Efndi'nin yakında sürgün yerine hareket edeceği bildirilmektedir.

Şirket-i Hayriye'nin iki vapuru Arnavutköy iskelesinde.

Seyrisefain'in yabancı şirkete devredilmesi eleştirilere sebep oldu

Zaman gazetesi, bu kararı destekleyen genel müdürü istifaya davet etti

SEYRİSEFAİN'in devlet idaresinden çıkarılarak yabancı bir şirkete devredilmesi hususunda hükümetçe alınan karar ve yapılan hazırlıklar bazı gazetelerde şiddetli tenkidlere yol açmıştır.

Zaman gazetesi dünkü başmakalesinde, üç beş vapura malik bu müessesenin yabancı sermayedarlara terkedilmesinin önemsiz bir mesele olarak görülmemesi gerektiğini kaydederek diyor ki:

"Seyrisefain'in devlet idaresinden çıkarılmasının, devletin ticaretle iştigâl edememesi lüzumundan ileri geldiği bir makam tarafından ileri sürüldü.

Buradaki devlet tâbirinden maksat Osmanlı devleti mi, yoksa Avrupa devletleri midir?

Osmanlı devleti ise, bizde şimdiye kadar fabrikatör, banker, tüccar olan hep devlet idi. Zeytinburnu Fabrikası Tersane, Beykoz Tabakhanesi, otomobil tâmirhanesi devletin idaresinde değil miydi? Ve el'an da bir kısmı o idare altında işlemiyor mu? Devlete merbut Ziraat Bankası şâyanıtakdir çalışmıyor mu?

Devlet tâbirinden maksat Avrupa devletleri ise, filhâkika bir vakitler —o da bazı aksamında— böyle bir kaide vardı. Ancak, bugün Fransa, Almanya, Avusturya, Rusya, İtalya gibi birçok yerlerde şimendiferlerin kısmı âzamı, fabrikaların çoğu, madenlerin en mühimleri hep devlet tarafından inşa ve idare edilmektedir. Özel teşebbüse en fazla önem veren İngiltere'de bile böyle bir cereyan mevcuttur."

Bir gazeteci, Başbakanlık'tan süngü zoru ile dışarı atıldı

İngiliz mandasının kabulü lehinde yayınlar yapmakla tanınmış olan Alemdar Gazetesi'nin ortağı ve idare müdürü, "Pehlivan Kadri" nâmı ile mârûf Ahmet Kadri Bey, nöbetçinin yasaklamasına rağmen Babıâli muhafızlık dairesine girdiğinden muhafız bey tarafından odadan dışarı çıkarılmıştır. Hamallar kahyalığını hükümetin de yardımı ile ele geçirmeye teşebbüs eden bu sebeble de hamalların grev yapmalarına, kendisine karşı harekete geçmelerine sebep olan Ahmet Kadri önce muhafız beye karşı gelmek istemiş ve sonunda süngülü neferler tarafından cebren dışarı atılmıştır.

YENİ BİR BANKA KURULUYOR

ŞARK adını taşıyacak olan bankanın sermayesi bir milyon lira olacak.

Eski İçişleri Bakanı Mehmet Ali Bey, ŞARK isminde yeni bir banka kurmak üzere yetkili makamlar nezdinde gerekli teşebbüsleri yapmıştır.

Yeni bankanın bir milyon liralık sermayesi olacağı bildirilmektedir.

ŞARK bankası ile ilgili proje, Şurayı Devlet'te münakâşa edilmektedir.

Hâlen Türkler yalnız bir bankaya (İtibarî Millî Bankası) sahip bulunmaktadırlar. (ŞARK) Türkler tarafından kurulan ikinci banka olacaktır.

RUS MUHACİRLERİ

Şehrimizde bulunan Rus muhacirlerinin, Bolşeviklerin tahliye etmiş oldukları memleketlerine sevk ve iadelerine yardım etmek üzere bir Rus cemiyeti teşkil edilmiştir.

«DAMAD FERİD, MİLLETİN REYİNE BAŞVURMALIDIR»

İktidarı destekleyen bir gazete başbakanı "siyasî deha" olarak nitelendiriyor

İSTANBUL gazetelerinin çoğu Damad Ferid'in Paris'ten muvaffakiyetlerle döndüğüne inanmamaktadırlar.

AKŞAM gazetesi, yayınlanacağı bildirilen resmî tebliğin gecikmiş olduğunu hatırlatıyor ve diyor ki:

"Her halde gene en son söz milletin olacaktır. Binaenaleyh Ferid Paşa, kabinesini mükemmel bir şekle getirmekle beraber behemehâl sulh şartları hakkında milletin reyine başvurmalıdır."

Diğer yandan ZAMAN gazetesi de, iktidarı körü körüne desteklemekte olan bir gazetenin başmakalesi ile alay ederek "Nasıl iyimser olmalı?" diye soruyor ve Avrupa basınında yazılanları hatırladığını belirtiyor.

ZAMAN DİYOR KI:

"Hükümeti kayıtsız şartsız destekleyen bu gazeteye bakılacak olursa, ortada endişe edilecek hiçbir şey yoktur. Heyetin seyahati tabiî halde geçmiş ve dört ay evvel Osmanlı devletinin etrafında bulunan tehlikeler bugün Allahın inayeti ile bir dereceye kadar bertaraf olarak saadet ve selâmet ümitleri görülmeye başlamıştır. Hattâ, Osmanlı İmparatorluğu'nun mevcudiyeti bile artık tasdik altına girmiştir."

İktidarı destekleyen gazete, bir "Siyasî deha olan Damad Ferid daha fazla muvaffakiyet elde edemedi ise, bunun mesulü memlekette yıkıcı faaliyet ve propagandalara girişmiş olanlardadır" demektedir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 19 TEMMUZ 1919

DENİZLİ HEYET-İ MİLLİYESİ SEFERBERLİK İLAN ETTİ

DENİZLİ

YUNAN ordusunun üstün kuvvetlerle önceki gün yaptığı taarruz üzerine şehrimizde savunma hazırlıkları süratlendirilmiştir. Yunan taarruzu bu istikamette devam ettiği takdirde bütün bölge halkı savaşa katılacaktır.

Vatanperver müftümüz Ahmet Hulûsi Bey'in başkanlığı altında kurulmuş olan "Denizli Heyet-i Milliyesi" de ilk genel toplantısını dün yapmış ve bir beyanname yayınlayarak, "Müftülerin, hocaların ve bütün milletin vatan müdafaasına yardıma koşmaya mecbur olduklarını ve davete uymayan yedek subayların idam edileceklerini" bildirmiştir.

Aynı zamanda Millî Heyet, bölgede seferberlik ilân ederek 1300'den 1310 doğumlulara kadar olan vatandaşları silah altına çağırmıştır.

Saraykar mahallesinde Hacı Nafiz Efendi'nin evinde yapılan "Denizli Heyet-i Milliyesi"nin bu ilk toplantısı geç vakite kadar devam etmiştir.

ÇAL KAZASINDA

Denizli'nin Çal kazasında da müftü Ahmet İzzet Efendi'nin başkanlığı altında kurulmuş olan (Millî Heyet) de toplanmış ve savunma hazırlıklarını hızlandırmıştır. 21 kişiden kurulu heyetin her üyesi aşağıdaki senedi imzalamışlardır:

"Müftü Efendi, efendim, baladaki isimleri yazılı adamlar ki cümlemiz dinimizi, vatanımızı, namusumuzu vikaye etmek için size iştirak etmeye söz veriyoruz, buna dair her ne husus emrolunursa tevfizine âmadeyiz, eğer bir dahi muhalif olursak katlimizi helâl ediyoruz."

Denizli Millî Heyeti Başkanı vatanperver Müftü Ahmet Hulûsi Efendi (yanda), Çal kazasında millî heyeti teşkil eden Müftü Ahmet İzzet Efendi (altta).

ATİNA BASINI, YUNAN ORDUSUNUN CEPHE HATTINI KISALTTIĞINI AÇIKLADI

Atina Habercisi adlı gazete, bu kararın Türk kuvvetlerinin saldırısı sonucu alınmadığını öne sürüyor

ATİNA

YUNAN gazeteleri, Anadolu'da Kuvayı Milliye karşısında uğramakta oldukları hezimetleri halktan gizleyebilmek için geniş yayın yapmaya başlamışlardır.

"Atina Habercisi" adlı gazete, Anadolu'da Yunan ordusunun "cephe hattında bir kısaltma yaptığı"nı itiraf etmekte,fakat bunun, Türk kuvvetlerinin saldırısı dolayısıyla değil de, İtalyanların Anadolu'da bulundurmakta oldukları kuvvetlerle çarpışmalara imkân bırakmamak için yapıldığını ileri sürmektedir.

Anadolu'daki kuvvetli Yunan ordusunun birçok hatlarda gerilediğinin ilk itirafıdır bu!

Fakat, Anadolu'da Yunan kuvvetinin zayiat vermeye başlaması, Yunan halkı arasında heyecan yaratmıştır. Dün Atina'nın bütün kiliselerinde, Anadolu'da ölen Yunan subay ve erleri için dualar okunmuş, dinî törenler yapılmıştır. Bunlardan birinde konuşan Atina Başpiskoposu ve Venizelos'un yakın dostu Meletios, Anadolu'nun Yunan olduğundan bahsetmiştir. Meletios'a göre, Anadolu'da hayatlarını kaybeden "Yunan kahramanları!" kendi vatanlarını (!) kurtarmak için dövüşmüşlerdir.

Laterna yüzünden çıkan kavgada bir kişi öldü

Dün şehrimizde Laterna yüzünden çıkan bir kavgada bir kişi ölmüştür.

Galata Kulesi civarında Hendek sokağında Vasil Miryofino adlarında iki şahıs, akşam yemeğini lâterna çalarak yemek istemişlerdir. Etraftan rahatsız olan halkın şikâyeti üzerine iki polis laternacıları susturmak istemiş, fakat bunlar râzı olmayarak polise karşı gelmişlerdir. Polisler havaya tabancaları ile ateş edince etraftan da bu ateşe cevap verilmiş, bir pencereden kavgayı seyretmekte olan Vasil de, serseri bir kurşunun isabeti ile ölmüştür.

Yunan kuvvetlerinin Umurlu'daki taarruzu durduruldu

DENİZLİ

YUNAN kuvvetlerinin önceki gün Umurlu bölgesinde başlayan büyük taarruzları Kuvayı Milliye tarafından dün durdurulmuştur. Şiddetli çarpışmalar esnasında Denizli millî kuvvetlerinden Boz Ahmet oğlu Mehmet Çavuş, Hacı Bilâl Sadık, İstanbulluoğlu İsmail şehit düşmüşlerdir. Düşmana kayıp verdirilmiştir.

Serçe köyünün kuzeyinde Köhner Çamları semtinde cereyan eden çarpışmalar esnasında da, savaşan erkeklere testi ile su götürmekte olan bir kadınımız da kolundan yaralanmıştır.

Yunan'ın üstün kuvvetlerle Serçe köyüne yaptığı müteaddit taarruzlar, orada cepheye girmiş olan Tavas gençleri tarafından püskürtülmüştür.

Umurlu cephesindeki çarpışmalarda, Denizli millî müfrezesine Karpuzcu Ahmet Efendi kumanda etmiştir. Yörük Ali Efe ile Köpekçi Nuri Efe ile efradı da büyük yararlıklar göstermişlerdir. Öğretmen Mehmet Bey de kahramanca savaşmıştır. Mehmet Ali Bey'in yanında Tavas'tan Ali Kızılcabölük'ten, Vakıf ve Karahisar'dan yirmi çete Yunan'a karşı dövüşmüştür.

SOMA'DA YUNAN PÜSKÜRTÜLDÜ

Bir bölük piyade, altmış süvari ve bir makineli tüfekten ibaret olduğu tahmin edilen bir Yunan kuvveti Hamzalı sırtlarındaki kuvvetlerimize karşı taarruza geçmişler, fakat devam eden çarpışmalar sonunda püskürtülmüşlerdir.

Karşı taarruza geçen millî kuvvetler, düşmanı Kınık köyüne kadar kovalamışlardır.

«İngiltere, neden bu sahneleri hatırlamak istemez?»

İngiltere, Anadolu'da halkın oyuna başvurulması fikrini reddederken, topraklarımızdan "çok sayıda Ermeni'nin uzaklaştırılmış" olduğunu buna sebep gösteriyor. Hatırlamak istemiyorlar ki, son yıllar zarfında milyonlarca Türk, topraklarından ve yuvalarından göç yollarına atılmış, uzaklaştırılmıştır. Yukarıdaki fotoğraf, Balkan Harbi'nin ızdıraplı günlerinde çekilmiştir ve Rumeli'den zorla uzaklaştırılan bir Türk ailesini Anadolu'ya doğru yol alırken göstermektedir.

İNGİLTERE, ANADOLU'DA HALK OYLAMASI YAPILMASINI İSTEMİYOR

LONDRA

AVAM Kamarası'nda önceki gün, Anadolu halkının reyine başvurulup vurulmayacağı hususunda hükümetin izahat vermesi istenilmiştir.

Hükümet adına konuşan Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Harworth, Anadolu'da bir plebisit yapılmasının zor olduğunu iddia ederek, buna sebep olarak Anadolu'dan "çok sayıda Rum ve Ermeni'nin uzaklaştırılmış" olmasını göstermiştir.

Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Paris'te Anadolu ile ilgili olarak alınan son kararlardan haberi bulunmadığını da ekleyerek, bu konuda kat'i bir şey söylememiştir.

Fakat Anadolu'da plebisit fikri peşin olarak reddedilmiştir.

VENİZELOS DİNLENİYOR

PARİS

Yunan Başbakanı Venizelos, önceki gün yüksek konseye davet edilmiş ve İzmir'de Yunan işgal bölgesi etrafında konuşmuştur. Venizelos'un, Yunan işgal ordusunun emniyet altına alınması için işgal bölgesinin genişletilmesi lüzumundan bahsettiği bildiriliyor.

VENİZELOS'UN DEMECİ

İstanbul'da Fransız dili ile yayınlanmakta olan Moniteur Oriental gazetesinin Paris muhabiri Venizelos ile yaptığı konuşmayı bildirmektedir. Venizelos, Şark meselesi hakkında şunları söylemiştir:

"Türkiye sulhü gecikecek. Sebebi: İtilâf devletleri eğer bir manda mevzuubahis ise bu mesele için aralarında uyuşmaya mecburdurlar. Bu meselede en evvelâ alâkadar olan hükümet Amerika'dır. Vilson, Amerikan Senatosu, Avrupa ve Şark işlerine Amerika'nın müdahalesine dair bir karar ittihaz etmeden evvel doğrudan doğruya taahhüd altına girmedi. Şunu ilâve edeyim ki, Washington Senatosu'nun müzakere edeceği mesele bu kadar değildir. Versay Muahedesi, Cemiyet-i Akvam her şeyden evvel müzakere edilecek meselelerdir. Çemiyet-i Akvam nizamnamesinde mandalar hakkında prensipler konulmuştur. Eğer Amerikan Senatosu kabul ederse, sulh konferansı, Osmanlı İmparatorluğu'nun muhtelif kısımlarına tatbik edilecek, muhtelif mandaları müzakere edecektir."

Prens Sabahattin İstanbul'a dönmüyor

Bazı gazeteler, Avrupa'da bulunan Prens Sabahattin'in yakında İstanbul'a döneceğini yazmışlardır. Fakat yapılan tahkikata göre, Prens Sabahattin, Türkiye'ye dönmek arzusunu evvelce izhar etmişse de, şimdilik bu fikrinden vazgeçmiştir.

Fransa'da kadınlara oy hakkı verilmiyor

PARİS

Fransız Senatosu Komisyonu, kadınlara seçme ve seçilme hakkını vermeyi, 3 oya karşı 20 oyla reddetmiştir.

Kadınların Tıbbiye'ye girmesi reddedildi

Tıbbiye Fakültesi Dekanı, hanımlarımızın Tıbbiye Okulu'na girmelerine dair teklifi reddetti.

Hanımlarımızdan doktor olmak isteyenlerin Tıbbiye Mektebi'ne kabul edilmeleri meselesi bir türlü halledilememektedir.

Sağlık Meclisi, hanımlarımızın da doktor olabileceğine ve bu sebeple de Tıbbiye'ye kabul edilmeleri gerektiğine karar vermiş ve bu karar bütün fakülte müderrisleri tarafından tasvip edilmiştir. Fakat Tıbbiye Fakültesi Reisi Doktor Akil Muhtar Bey hâlâ bu karara itiraz etmekte ve hanımlarımızın Tıbbiye'ye girmelerine mani olmaktadır.

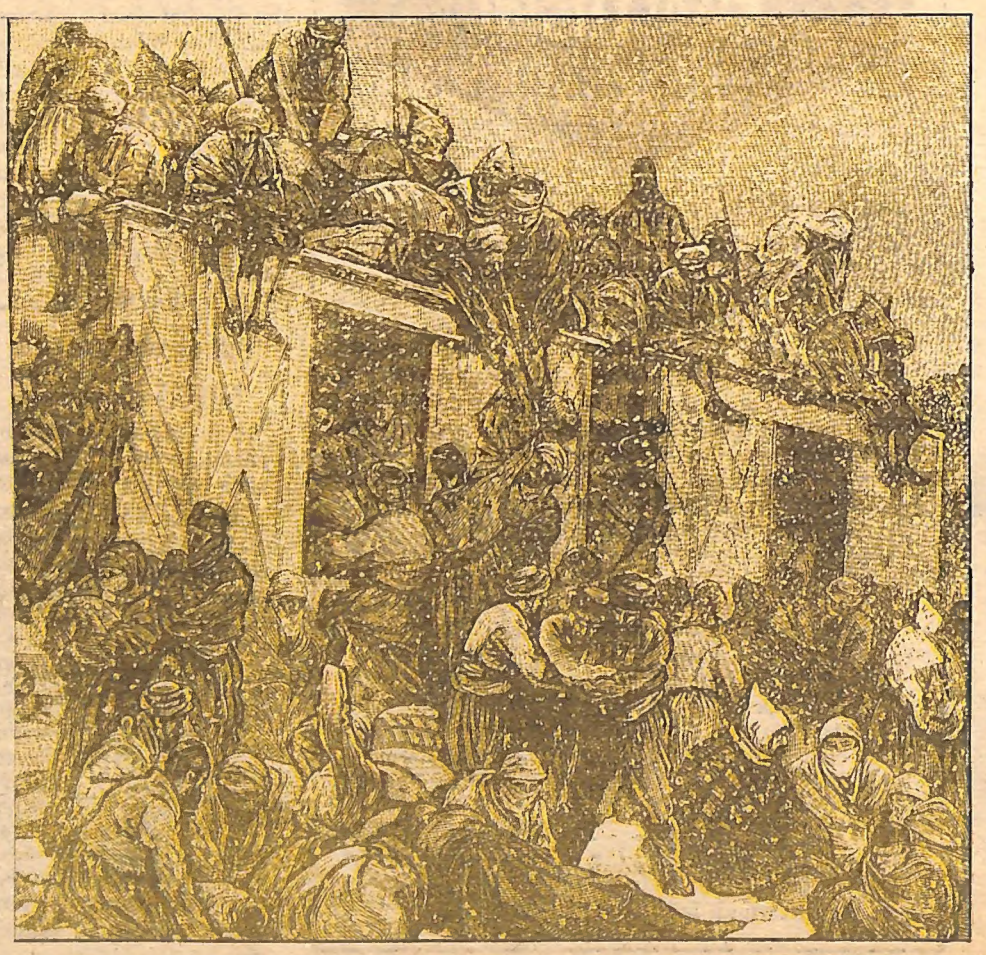

Göç felâketi, Türkler için 1878'den beri devam ediyor. Yukarıdaki fotoğrafta, o yılların Rusya savaşlarından sonra İstanbul'a sığınan göçmenler görülüyor.